

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет управління, адміністрування та туризму
Кафедра економічної теорії, підприємництва та торгівлі

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

Соціальна відповідальність підприємств за умов реалізації
цілей сталого розвитку на прикладі Комунального
підприємства «МІСЬК СВІТЛО» (м. Старокостянтинів)

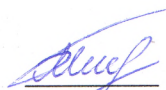
Назва теми

Рівень вищої освіти другий (магістерський)
Галузь знань 07 Управління та адміністрування
Шифр і назва галузі знань
Спеціальність 076 Підприємництво та торгівля
Шифр і назва спеціальності
Освітньо-професійна програма Підприємництво, торгівля та комерційна логістика

Шифр КвР.ПТ.023189.01.5.00

Виконав студент 2 курсу група ПТКЛм-23

Шифр

Підпис

Микола
ГАВЛОВСЬКИЙ
Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Керівник д-р.екон. наук, професор

Науковий ступінь, наукове звання

Підпис

Лариса ЛЮБОХИНЕЦЬ
Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Нормоконтролер

доцент

Посада

Підпис

Людмила САЧИНСЬКА
Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

До захисту допускаю:

Завідувач кафедри економічної теорії,
підприємництва та торгівлі

Підпис

Лариса ЛЮБОХИНЕЦЬ
Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

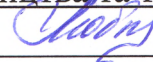
Хмельницький, 2024

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет Управління, адміністрування та туризму
 Кафедра Економічної теорії, підприємництва та торгівлі
 Рівень вищої освіти Другий (магістерський)
 Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»
 Спеціальність 076 «Підприємництво та торгівля»
 Освітньо-професійна програма Підприємництво, торгівля та комерційна логістика

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри економічної теорії,
підприємництва та торгівлі

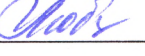
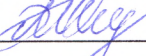

01 10 2024 р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

1. Тема роботи (проекту) Соціальна відповідальність підприємств за умов реалізації цілей сталого розвитку на прикладі Комунального підприємства «МІСЬКСВІТЛО» (м. Старокостянтинів)
2. Керівник роботи (проекту) Любохинець Лариса Сергіївна, д-р екон. наук, професор
Затверджено наказом ректора університету від «26» серпня 2024 року № 60
3. Строк подання роботи (проекту) 19 грудня 2024 року
4. Вхідні дані до роботи (проекту) навчальні посібники, наукові публікації, періодичні та монографічні видання, матеріали міжнародних конференцій, статистична звітність підприємства, інформація мережі Інтернет, тощо
5. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) 1. Теоретичні засади соціальної відповідальності підприємств. 2. Розвиток підприємства орієнтованого на забезпечення соціально відповідального бізнесу. 3. Шляхи підвищення рівня соціальної відповідальності комунального підприємства «Міськвітло»
6. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) 1. «Піраміда» корпоративної соціальної відповідальності А. Керролла. 2. Цілі сталого розвитку. 3. Моделі соціальної відповідальності 4. Основні техніко-економічні показники діяльності КП «Міськвітло» за 2022–2024 роки.

6. Консультанти розділів роботи (проекту)

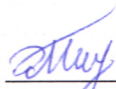
Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1. Теоретико-методичний	Любохинець Л.С., професор		
2. Дослідницько-аналітичний	Любохинець Л.С., професор		
3. Рекомендаційний	Любохинець Л.С., професор		

7. Дата видачі завдання _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Назва етапів дипломної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1. Складання плану кваліфікаційної роботи	до 15.09.2024р	Виконано
2. Одержання індивідуального завдання	до 15.09.2024р	Виконано
3. Підбір і опрацювання відповідних літературних джерел	до 20.10.2024р	Виконано
4. Підготовка та написання теоретичної частини (розділ 1).	до 01.11.2024р	Виконано
5. Збір, систематизація та аналіз даних виробничо-господарської діяльності підприємства	до 05.11.2024р	Виконано
6. Підготовка та написання аналітичної частини роботи (розділ 2)	до 25.11.2024р	Виконано
7. Підготовка та написання рекомендаційної частини (розділ 3).	до 05.12.2024р	Виконано
8. Доопрацювання та написання фінальної версії роботи	до 10.12.2024р	Виконано
9. Проведення попереднього захисту кваліфікаційної роботи	до 15.12.2024р	Виконано
10. Одержання відгуку наукового керівника	до 15.12.2024р	Виконано
11. Одержанні рецензії зовнішнього рецензента	до 20.12.2024р	Виконано
12. Захист кваліфікаційної роботи	до 25.12.2024р	Виконано

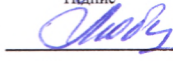
Студент

 Підпис

Микола ГАВЛОВСЬКИЙ

Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Керівник роботи

 Підпис

Лариса ЛЮБОХИНЕЦЬ

Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

АНОТАЦІЯ

кваліфікаційної роботи

Соціальна відповідальність підприємств за умов реалізації цілей сталого розвитку на прикладі Комунального підприємства «МІСЬКСВІТЛО» (м. Старокостянтинів)

студента групи ПТКЛМ-23-1 Гавловського М. Ю.

Науковий керівник: д-р. екон. наук, проф. Любохинець Л. С.

Загальний обсяг роботи 90 сторінок, з них 78 сторінок основного тексту, 13 таблиць, 11 рисунків, 5 додатків, 43 джерела посилання.

Перелік ключових слів: відповідальність, соціальна відповідальність, корпоративна соціальна відповідальність, стратегія соціальної відповідальності, розвиток КСВ, цілі сталого розвитку, інноваційні технології, комунальні підприємства

У першому розділі узагальнено теоретичні засади формування соціальної відповідальності підприємства, визначено принципи та показники оцінки соціальної відповідальності бізнесу

Другий розділ присвячено аналізу формування стратегії розвитку підприємства, орієнтованої на забезпечення соціальної відповідальності бізнесу. Проведено аналіз показників діяльності КП «Міськсвітло»

В третьому розділі визначено проблеми розвитку підприємств комунальної сфери за умов сталого розвитку та, на основі характеристики внутрішнього та зовнішнього середовища функціонування КП «Міськсвітло», визначено шляхи підвищення рівня соціальної відповідальності підприємства, механізм удосконалення діяльності КП «Міськсвітло».

Підпис

Дата 19.12.24

ЗМІСТ

ВСТУП	6
1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	10
1.1 Сутність та значення соціальної відповідальності підприємств в сучасних умовах	10
1.2 Принципи соціальної відповідальності бізнесу	20
1.3 Показники оцінки соціальної відповідальності бізнесу	24
Висновки до першого розділу	28
2 РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВА ОРІЄНТОВАНОГО НА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНО ВІДПОВІДАЛЬНОГО БІЗНЕСУ	29
2.1 Світова практика впровадження та моделі корпоративної соціальної відповідальності в сучасному бізнесі	29
2.2 Організаційна структура діяльності КП «Міськвітло»	37
2.3 Аналіз фінансово-економічних показників діяльності КП «Міськвітло»	43
2.4 Аналіз планової діяльності КП «Міськвітло»	53
Висновки до другого розділу	61
3 ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ КП «МІСЬКСВІТЛО»	63
3.1 Стан, проблеми і перспективи функціонування підприємств комунальної сфери за умов сталого розвитку	63
3.2 Заходи удосконалення функціонування КП «Міськвітло» та реалізації цілей сталого розвитку	68
Висновки до третього розділу	76
ВИСНОВОК	77
ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ	80
ДОДАТКИ	85

ВСТУП

Соціальна відповідальність бізнесу – це концепція, яка передбачає, що бізнес має брати на себе відповідальність за свій вплив на суспільство і навколишнє середовище. Цілі сталого розвитку (ЦСР) та соціальна відповідальність бізнесу тісно пов'язані між собою. Бізнес може стати потужним рушієм досягнення ЦСР, інвестуючи в сталі практики, підтримуючи соціальні проекти та сприяючи розвитку спільнот.

Соціальна відповідальність має стати невід'ємною складовою стратегії розвитку сучасного підприємства. Високий рівень впровадження соціальної відповідальності сприяє формуванню ряду конкурентних переваг, підвищенню ділової репутації компаній і зміцненню їхнього впливу на соціальні та економічні процеси. Застосування принципів соціальної відповідальності дозволяє підприємствам відігравати важливу роль у суспільному житті, забезпечуючи гідний рівень добробуту населення та підтримуючи сталість ринкової економіки.

Однак на вітчизняних підприємствах часто спостерігається нестача ефективних інструментів для реалізації принципів соціальної відповідальності. Це може призводити до втрати соціальної активності, зниження рівня конкурентоспроможності та погіршення ділової репутації. Для того щоб подолати ці виклики, необхідно розробити дієві механізми інтеграції соціальної відповідальності у бізнес-процеси, враховуючи специфіку кожної галузі.

Особливу роль соціальна відповідальність відіграє в умовах сучасних викликів глобалізації, соціалізації, інтеграції та інноваційного розвитку. Усвідомлення важливості багатокритеріального підходу до вирішення питань стійкого розвитку відкриває нові перспективи для адаптації принципів соціальної відповідальності до реалій ринку та потреб суспільства.

Відтак, соціальна відповідальність виступає не лише як етичний стандарт, але і як стратегічний елемент управління, що дозволяє підприємствам ефективно відповідати на виклики часу, інтегруватися у світову економіку та

створювати додаткову вартість як для власного бізнесу, так і для суспільства загалом, що і визначило актуальність нашого дослідження.

Розвиток концепції соціальної відповідальності значний внесок зробили вітчизняні вчені, серед яких Б. М. Андрушків, Т. С. Антошко, Д. О. Баюра, Л.Б. Баранник, Ю.М. Благов, Н.Ю. Брюховецька, І.П. Булеєв, Ш.М. Валітов, Д.В. Верба, О.А. Грیشнова, Л. А. Грицина, М.Є. Дейч, П. Я. Калита, А.М. Колот, , Е.М. Лібанова, Г.Ю. Потапчук, М. Фридман, Г.Ф. Хоружий, О.В. Черних, Т.В. Чубарова, В.В. Ярова та ін. Серед досягнень зарубіжних науковців варто виділити праці Г. Боуена, К. Девіс, А. Керролла, Е. Карнегі, Ф. Котлера, Е. Лептона та інших. Спроби теоретиків окреслити ключові характеристики поняття «соціальна відповідальність» не завжди приводили до очікуваних результатів, що зумовлено складністю самої дефініції. Чимало аспектів соціальної відповідальності залишаються недостатньо дослідженими та всебічно розкритими. До того ж, у трактуванні самого поняття та його змісту існують суттєві розбіжності, не кажучи вже про різноманіття практичних питань, пов'язаних із його впровадженням. Окремого дослідження потребує аспект взаємодії соціальної відповідальності та реалізації цілей сталого розвитку.

Метою роботи є узагальнення теоретичних засад впровадження соціальної відповідальності підприємств за умов реалізації цілей сталого розвитку

За для досягнення визначеної мети необхідно вирішити такі завдання:

- визначити сутність категорії соціальної відповідальності підприємств;
- визначити принципи соціальної відповідальності бізнесу;
- охарактеризувати показники оцінки соціальної відповідальності бізнесу;
- аналіз моделей корпоративної соціальної відповідальності;
- надати загальну організаційно-економічну характеристику КП «Міськвітло»;

- визначити шляхи підвищення рівня соціальної відповідальності підприємства за умов реалізації цілей сталого розвитку.

Об'єктом дослідження є процеси формування стратегії корпоративної соціальної відповідальності КП «Міськвітло»

Предметом дослідження є теоретико-методичні та практичні аспекти соціальної відповідальності підприємства за умов реалізації цілей сталого розвитку.

Інформаційною базою дослідження стали наукові праці зарубіжних та вітчизняних вчених, статистичні дані аналітичних агентств та міжнародних організацій, фінансові звіти підприємства, дані монографічної і періодичної літератури, нормативні документи та законодавчі акти, статистичні дані Державної служби статистики України.

В кваліфікаційній роботі були використані такі методи, як аналіз, синтез та узагальнення - для визначення суті «соціальної відповідальності бізнесу», абстрактно-логічний – для узагальнення теоретичних положень, формування висновків та пропозицій; економіко-математичні – для характеристика функціонування підприємства; порівняльний та системний підхід з метою загальної характеристики сучасних практик реалізації соціальної відповідальності бізнесу та аналізу динаміки показників економічної ефективності; табличний та графічний метод для наочного відображення результатів дослідження; прогнозування для визначення майбутнього ефекту від впроваджених заходів щодо удосконалення діяльності досліджуваного підприємства в умовах реалізації цілей сталого розвитку.

Практичне значення результатів дослідження можуть бути застосовані КП «Міськвітло» для підвищення ефективності його діяльності, а також слугувати теоретико-практичною основою для проведення подальших досліджень.

Результати дослідження за темою кваліфікаційної роботи були апробовані на XXXII Міжнародна науково-практична конференція «GLOBAL TRENDS AND DIRECTION OF SCIENTIFIC RESEARCH DEVELOPMENT», 31.07-2.08.2024р., Гамбург. Німеччина.

Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку джерел посилання, який складається з 43 найменувань. Основний текст роботи викладено на 78 сторінках. Робота містить 13 таблиць та 11 рисунків.

1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Сутність та значення соціальної відповідальності підприємств в сучасних умовах

Соціальна відповідальність є комплексним поняттям, яке охоплює широкий спектр взаємозв'язків між організаціями, суспільством та навколишнім середовищем. Суть соціальної відповідальності полягає у добровільному зобов'язанні організацій не лише виконувати юридичні та економічні вимоги, але й враховувати соціальні та екологічні аспекти своєї діяльності. Це концепція, яка передбачає інтеграцію етичних принципів у стратегію та операційні процеси компаній, сприяючи вирішенню соціальних проблем та сталому розвитку суспільства.

Соціальна відповідальність є невід'ємною складовою макросистеми людина-держава-суспільство. Вона являє собою важливий аспект суспільного існування, має безпосередній соціальний характер і виникає разом з утворенням людських спільнот. З самого початку цей феномен покликаний виконувати важливу роль у регулюванні поведінки людей, а також інститутів економіки і суспільства. Соціальна відповідальність виступає етичним центром для окремих осіб і компаній, які хочуть діяти та нести відповідальність за дії, які приносять користь суспільству. Також вона стає все більш важливою для інвесторів і споживачів, які вживають заходів, щоб зробити внесок у добробут суспільства та навколишнього середовища.

Соціальна відповідальність – це концепція, за якою компанії беруть на себе відповідальність за вплив своєї діяльності на суспільство та навколишнє середовище. Це не просто добровільний жест, а стратегічний підхід, який допомагає компаніям будувати довгострокові відносини з клієнтами, співробітниками та іншими зацікавленими сторонами. Розвиток цієї функції та її значення значною мірою залежить від поглиблення поділу праці та зростання

соціалізації виробництва. Взаємозв'язки і відносини між членами суспільства, що виникають у процесі розвитку поділу праці, створюють об'єктивні умови для взаємозалежності суб'єктів діяльності і вимагають соціально відповідальної поведінки, оскільки зростає взаємозв'язок між людиною та суспільством.

Складовою соціальної відповідальності стає корпоративна соціальна відповідальність (КСВ), яка означає, що підприємства повинні працювати таким чином, щоб приносити користь суспільству на додаток до максимізації вартості для акціонерів. Соціально відповідальні компанії приймають політику, яка сприяє добробуту суспільства та навколишнього середовища, одночасно зменшуючи негативний вплив на них. Компанії можуть діяти відповідально багатьма способами, наприклад, заохочуючи волонтерство, вносячи зміни на користь навколишньому середовищу, дотримуючись етичної практики праці та беручи участь у благодійних пожертвуваннях. Споживачі більш активно прагнуть купувати товари та послуги в соціально відповідальних компаній, і це впливає на їх прибутковість. Щоправда критики стверджують, що практика та схвалення стандартів КСВ суперечить меті бізнесу, яка полягає в тому, щоб заробляти гроші.

Зупинимось на визначенні соціальної та корпоративної відповідальності представлені як вітчизняними, так зарубіжними вченими (таблиця 1.1)

Таблиця 1.1 – Генезис формування категорії «соціальної відповідальності» та «корпоративна соціальна відповідальність» підприємства [складено автором на основі теоретичних даних]

Автор, документ	Визначення категорії
1	2
Боуен Г. С. [12]	Соціальна відповідальність бізнесу – це реалізація тієї політики, прийняття таких рішень, або дотримання такої лінії поведінки, які були б бажані з позиції цілей та цінностей суспільства
Керролл А. [38]	Корпоративна соціальна відповідальність – відповідність економічним, правовим, етичним і дискреційним очікуванням, які висуваються суспільством організації у певний час

Продовження таблиці 1.1

1	2
Фрідман М. [40]	Компанія, що сплачує податки, встановлює бажаний рівень зарплати, забезпечує безпеку праці, захищає екологію, є соціально відповідальною та веде добросовісну ділову практику. Єдина відповідальність бізнесу – зростання прибутку акціонерів. Бізнес допомагає суспільству уже тим, що виробляє товари, забезпечує його необхідними послугами і створює робочі місця
Котлер Ф.(2011) Ненсі Лі [33]	Корпоративна соціальна відповідальність – вільний вибір компанії на користь підвищення рівня добробуту місцевої громади за допомогою відповідного підходу до ведення бізнесу і надання корпоративних ресурсів
Пост Д., Престон Л., Сакс С. [43]	Корпоративна соціальна відповідальність характеризується, в рамках концепції зацікавлених сторін, як взаємодія компанії із стейкхолдерами, які виступають джерелом відносин, розвиток яких полягає в збалансованій раціональній відповіді компанії на систему суперечливих очікувань зацікавлених сторін. Така поведінка дає можливість генерувати блага для них впродовж тривалого часу та виступає основою сталого розвитку
Майкл Грін (2004) [35]	КСВ – це спосіб управління компанією, який орієнтований не лише на прибуток, а й на створення позитивного впливу на громаду, співробітників та навколишнє середовище, в рамках етики, відповідальності і доброчесності
Джон Елкінгтон(1997) [35]	КСВ включає в себе ініціативи бізнесу, спрямовані на поліпшення добробуту суспільства та навколишнього середовища через відповідальне управління ресурсами, мінімізацію негативних ефектів діяльності та сприяння соціальному прогресу
Девіс Л. (1973) [4]	КСВ - це концепція, яка вимагає від компаній брати на себе зобов'язання перед своїми працівниками, клієнтами, інвесторами та суспільством загалом за рахунок соціально відповідального управління
Грін Дж. [33]	Соціальна відповідальність підприємства полягає в усвідомленому підході до управління соціальними та екологічними впливами своєї діяльності, забезпечуючи баланс між економічними цілями та інтересами суспільства.
Меркель Г. [33]	Соціальна відповідальність визначається як усвідомлена діяльність підприємств, яка спрямована на покращення якості життя в межах громад і суспільства, а також на забезпечення економічного розвитку без шкоди для довкілля та суспільних цінностей.
Колот А. [35]	Соціальна відповідальність – це складне суспільне явище, комплексна характеристика якого передбачає виокремлення суб'єктів, об'єктів, компонентів (форм вияву, моделей, видів), місця в системі цінностей людини та суспільства загалом

Кінець таблиці 1.1

1	2
Грішнова О. А. [35]	Соціальна відповідальність – це відповідальність суб’єкта громадянського суспільства (держави, владних структур, підприємств, інституцій, громадян) за інтегровану суспільну корисність їхньої діяльності. Тобто соціально відповідальною є діяльність, в якій використовуються лише такі способи досягнення цілей, які не завдають шкоди людям, природі, суспільству
«Всесвітня ділова рада за всебічний розвиток» в рамках ініціативи «Корпоративної соціальної відповідальності» [33]	Корпоративна соціальна відповідальність – це постійне зобов’язання бізнесу сприяти усталеному економічному розвитку, працюючи з робітниками, їхніми сім’ями, місцевою громадою та суспільством у цілому для поліпшення якості їхнього життя
«Green Paper» Європейського Союзу	Корпоративна соціальна відповідальність – це інтеграція соціальних та екологічних аспектів у щоденну комерційну діяльність підприємства та в їх взаємодію із зацікавленими сторонами на добровільній основі
Конфедерація роботодавців України [14]	Корпоративна соціальна відповідальність – це добровільна ініціатива власника компанії або засновників організації з розробки і реалізації певних соціально-спрямованих, неприбуткових заходів, що мають на меті якісне покращення зовнішнього для компанії або організації середовища
Соціальна відповідальність (social responsibility) Міжнародний стандарт ISO 26000:2010 [41]	Відповідальність організації за вплив її рішень та діяльності на суспільство і навколишнє середовище через прозору і етичну поведінку, яке сприяє сталому розвитку, включаючи здоров’я і добробут суспільства; враховує очікування зацікавлених сторін; відповідає чинному законодавству і узгоджується з міжнародними нормами поведінки та інтегровано у діяльність всієї організації і застосовується в її взаєминах із стейкхолдерами
Концепція Національної стратегії соціальної відповідальності бізнесу в Україні [15]	Соціальна відповідальність – це відповідальність організації за вплив рішень і дій на суспільство, навколишнє середовище шляхом прозорості та етичної поведінки, яка: сприяє сталому розвитку, у т.ч. здоров’ю і добробуту суспільства; зважає на очікування заінтересованих сторін; відповідає чинному законодавству і міжнародним нормам поведінки; інтегрована у діяльність організації та практикується в її відносинах

Наведені в таблиці 1.1 визначення акцентують увагу на інтеграції соціальних, екологічних і етичних аспектів у діяльність компанії, що дозволяє не тільки забезпечувати економічну ефективність, але й відповідати за позитивний вплив на суспільство та довкілля. Ці автори підкреслюють

важливість інтеграції соціальних і екологічних аспектів у стратегію організації, що сприяє сталому розвитку та покращенню якості життя суспільства.

Соціальна відповідальність на практиці є проявом здатності та готовності виконувати соціальні зобов'язання. Це прояв не лише альтруїзму, благодійності та доброти, але й мудрості, волі, поваги до людей, дисципліни та стратегічного мислення.

Таким чином, соціальна відповідальність – це соціальне явище, яке полягає в добровільному та усвідомленому виконанні, застосуванні та дотриманні соціальних норм і правил учасниками суспільних відносин, а у разі їх порушення – в застосуванні відповідних санкцій, визначених цими нормами.

Розрізняють такі види соціальної відповідальності як екологічна, етична, філантропічна, фінансова, моральна, політична (табл.1.2)

Таблиця 1.2 – Види корпоративної відповідальності

Класифікація	Характеристика
Екологічна	Корпоративна соціальна відповідальність включає збереження навколишнього середовища.
Етична	КСВ передбачає чесність і етичність у всіх діях компанії.
Філантропічна	Громадські ініціативи компанії
Фінансова	Компанія може розробляти стратегії, орієнтуючись на екологічну, етичну та філантропічну відповідальність, однак важливо, щоб ці стратегії були підтримані фінансовими інвестиціями в програми, пожертви або дослідження продуктів
Моральна	Виникає при порушенні традицій, звичаїв, культурних та естетичних норм.
Політична	Порушення норм політичного урядування
Правова	Виникає при порушенні норми законодавства

За результатами аналізу представленого в таблиці 1.2 виділяють такі види соціальної відповідальності як екологічна відповідальність, тобто компанія може сприяти охороні природи шляхом зменшення викидів парникових газів, забруднення та викидів на виробництві, переробки матеріалів, відновлення природних ресурсів, таких як ліси, або випуску продукції, що відповідає

стандартам КСВ, економія енергії, використання відновлюваних джерел енергії, управління відходами.

Етична відповідальність, тобто КСВ передбачає чесність і етичність у всіх діях компанії. Це включає справедливе ставлення до всіх клієнтів, незалежно від їхнього віку, раси, культури чи сексуальної орієнтації, забезпечення чесною оплати праці та пільг для працівників, співпрацю з постачальниками різних демографічних груп, повну прозорість і відкритість для інвесторів.

Філантропічна відповідальність: КСВ вимагає внеску компанії в розвиток суспільства, будь то через благодійні пожертви, співпрацю з постачальниками, які підтримують філантропічні ініціативи, підтримку благодійних зусиль співробітників або спонсорвання заходів зі збору коштів.

Фінансова відповідальність: компанія може розробляти стратегії, орієнтуючись на екологічну, етичну та філантропічну відповідальність, однак важливо, щоб ці стратегії були підтримані фінансовими інвестиціями в програми, пожертви або дослідження продуктів. Це може включати інвестиції в розробку сталих продуктів, дослідження та розробки, які підтримують соціальну відповідальність, диверсифікацію робочої сили, впровадження принципів DEI (різноманіття, рівність та інклюзивність), підвищення соціальної свідомості та екологічні ініціативи.

Моральна відповідальність виникає при порушенні традицій, звичаїв, культурних та естетичних норм. Вона проявляється через суспільний осуд та соціальне відчуження від особи, яка порушує чи ухиляється від виконання соціальних норм поведінки [26].

Політична відповідальність настає, коли публічний політик порушує норми, дотримання яких очікується від нього суспільством [26].

Корпоративна відповідальність виникає, коли порушуються внутрішні правила, прийняті певною організацією чи соціальною структурою, але не мають юридичної сили [26].

Релігійна відповідальність ґрунтується на нормах, що регулюють релігійні обряди та віру в Бога. Усі ці форми соціальної відповідальності мають пасивний характер, оскільки реакція суспільства на порушення норм не передбачає примусового впливу на правопорушника [26].

Правова відповідальність виникає у разі порушення норм державного права. Вона має активний характер, оскільки передбачає застосування психологічного впливу на порушника, а іноді й фізичного примусу [26].

За класифікацією Ф. Котлера соціально відповідальна діяльність організації включає шість основних ініціатив [33]:

1. Благодійні заходи – привернення уваги до конкретних соціальних проблем або організація збору коштів, залучення учасників і волонтерів для підтримки цих ініціатив.

2. Благодійний маркетинг – обов'язок організації відраховувати частину від продажу або робити внески на підтримку благодійних проєктів.

3. Корпоративний соціальний маркетинг – підтримка кампаній, спрямованих на поліпшення громадського здоров'я, безпеки, а також захист навколишнього середовища.

4. Корпоративна філантропія – прямі пожертвування благодійним організаціям, як правило, у вигляді грошових грантів, товарів чи послуг.

5. Волонтерська діяльність – заохочення працівників організації до участі в соціальних ініціативах і допомоги місцевим громадським організаціям.

6. Соціально-етичні підходи до ведення бізнесу – впровадження бізнес-практик та інвестицій, що сприяють підвищенню добробуту суспільства та охороні навколишнього середовища.

За класифікацією А. Керрола корпоративні соціальна відповідальність поділяється на економічної, правової, етичної та дискреційної (філантропічної) відповідальності організації перед суспільством [38].

У «піраміді» А. Керролла (Рис.) основною є економічна відповідальність, оскільки первісною функцією підприємства є виробництво товарів та надання послуг, що задовольняють потреби споживачів і генерують прибуток. Правова

відповідальність пов'язана з необхідністю дотримуватися чинних законів та нормативних актів.

Рисунок 1.1 – «Піраміда» корпоративної соціальної відповідальності А. Керролла

Етична відповідальність передбачає, що підприємство повинно діяти відповідно до очікувань суспільства, які не завжди закріплені юридично, але ґрунтуються на моральних нормах зацікавлених сторін. Дискреційна (філантропічна) відповідальність стимулює компанію до участі в соціально корисних ініціативах через добровільну підтримку соціальних програм.

Таким чином, загальна формула визначення соціальної корпоративної відповідальності буде мати вигляд: Економічна відповідальність + Правова відповідальність + Етична відповідальність + Філантропічна відповідальність = Загальна корпоративна соціальна відповідальність.

До переваг соціальної відповідальності для бізнесу відносять:

- поліпшення іміджу компанії, так як соціально відповідальні компанії користуються більшою довірою серед споживачів, інвесторів та співробітників;
- підвищення лояльності клієнтів, тобто споживачі все частіше обирають продукти та послуги компаній, які дбають про навколишнє середовище та суспільство;

- залучення та утримання талановитих співробітників, а також можливість працювати в компанії, яка діє відповідально, є важливим фактором для багатьох співробітників;

- доступ до нових ринків вимагають від своїх постачальників дотримання принципів сталого розвитку;

- зниження ризиків призводить до проактивного управління соціальними та екологічними ризиками.

Отже, соціальна відповідальність – це не просто модний тренд, а необхідність для сучасного бізнесу. Компанії, які впроваджують принципи соціальної відповідальності, демонструють свою зрілість і готовність до довгострокового розвитку.

Таким чином, соціальна відповідальність бізнесу – це концепція, яка передбачає, що бізнес має брати на себе відповідальність за свій вплив на суспільство і навколишнє середовище. Цілі сталого розвитку та соціальна відповідальність бізнесу тісно пов'язані між собою. Бізнес може стати потужним рушієм досягнення цілей сталого розвитку, інвестуючи в сталі практики, підтримуючи соціальні проекти та сприяючи розвитку спільнот.

«Цілі сталого розвитку», також відомі як глобальні цілі, були прийняті Організацією Об'єднаних Націй у 2015 році як універсальний заклик до дій, спрямованих на подолання бідності та захист навколишнього середовища. Мета полягала в тому, щоб досягти цих цілей до 2030 року, щоб люди могли жити в мирі та процвітати. 17 Цілей сталого розвитку є нагальним закликом до дій усіх розвинених країн та країн, що розвиваються, у рамках глобального партнерства.

Рисунок 1.2 – Цілі сталого розвитку [50]

Цілі сталого розвитку (ЦСР) пропонують корпоративному сектору можливості для колективної участі у забезпеченні сталого розвитку. Узгоджуючи зусилля з корпоративної соціальної відповідальності (КСВ) з ЦСР, компанії можуть вирішувати численні глобальні проблеми та покращувати свою репутацію. Таке узгодження, попри свою цінність, вимагає орієнтації на різноманітні ринки та культурні контексти, що створює унікальні виклики. Цілі сталого розвитку ООН (ЦСР) забезпечують глобальну основу для вирішення ключових проблем і сприяють інноваціям, співпраці та позитивним змінам у бізнесі. Цілі охоплюють широкий спектр питань, від ліквідації бідності та голоду до боротьби зі зміною клімату та забезпечення миру, справедливості та міцних інститутів.

Прикладами взаємозв'язку цілей сталого розвитку та соціальної відповідальності компаній є такі компанії як:

- Huawei: китайський технологічний гігант Huawei активно розвиває цифрові технології для подолання цифрового розриву, приділяючи особливу увагу підтримці ЦСР 9: «Промисловість, інновації та інфраструктура». Їх ініціатива TECH4ALL сприяє цифровій інклюзії для людей з інвалідністю та біженців, встановлюючи глобальний орієнтир;

- Nike: гігант спортивного одягу Nike прагне до місії «Рух до нуля», спрямованої на скорочення викидів вуглецю та відходів, що безпосередньо

узгоджується з ЦСР 12: Відповідальне споживання та виробництво. Цей крок є відповіддю на глобальні ініціативи, такі як Європейська зелена угода, яка спрямована на подолання впливу індустрії моди на навколишнє середовище;

- Kimberly-Clark: компанія Kimberly-Clark, відома своїми паперовими засобами гігієни, є частиною Коаліції виробників туалетних дощок, яка підтримує ЦСР 6: Чиста вода та санітарія. Їх відданість справі прискорює зусилля, спрямовані на досягнення загального доступу до санітарії до 2030 року, завдяки лідерству, наставництву та фінансовим інвестиціям;

- LEGO: LEGO сприяє використанню гри в освіті в усьому світі відповідно до ЦСР 4: Якісна освіта та навчання впродовж життя для всіх. Вони залучають дітей до питань сталого розвитку за допомогою заходів та освітніх продуктів, таких як модель вітрової турбіни LEGO з інформацією про зміну клімату та енергію вітру.

Шляхами реалізації цілей сталого розвитку в бізнесі може бути інтеграція ЦСР в бізнес-моделі, спільні проекти з іншими компаніями, урядовими організаціями та громадськими об'єднаннями, впровадження інноваційних рішень, що сприяють збереженню навколишнього середовища, прозорість та звітність компаній про соціальну та екологічну діяльність, залучення співробітників до волонтерських проектів та ініціатив компанії. Серед позитивних наслідків для компаній від реалізації цілей сталого розвитку виділяють створення позитивного іміджу серед споживачів, інвесторів та співробітників, підвищення лояльності клієнтів, зниження соціальних та екологічних ризиків, доступ до нових ринків, створення позитивної робочої атмосфери та підвищення задоволеності співробітників

Отже, цілі сталого розвитку та соціальна відповідальність бізнесу є невід'ємними елементами сучасного бізнесу. Реалізація ЦСР не тільки сприяє досягненню глобальних цілей, але й приносить конкретні переваги для компаній, включаючи підвищення конкурентоспроможності, покращення репутації та довгостроковий успіх

1.2 Принципи соціальної відповідальності бізнесу

Щодо принципів соціальної відповідальності, то більшість іноземних та вітчизняних науковців розглядають їх лише на рівні суб'єктів господарювання – локальної соціальної відповідальності (табл. 1.3).

Таблиця 1.3 – Сутність основних принципів соціальної відповідальності суб'єктів господарювання [26]

Принципи	Характеристика
1	2
1 Підзвітність	Готовність організації брати на себе відповідальність за діяльність перед своїми керівними органами, органами правового захисту та у більш широкому сенсі перед іншими зацікавленими сторонами
2 Прозорість	Організація повинна розкривати в зрозумілій, збалансованій і правдивій формі політику, прийняті рішення і свою діяльність, за які вона несе відповідальність, включаючи фактичний і можливий вплив їх на суспільство та довкілля
3 Етична поведінка	Поведінка організації повинна ґрунтуватися на принципах і правилах, що базуються на цілісності, чесності, рівності, розумному керівництві, добропорядності. Із цих етичних принципів випливає турбота про оточуючих людей і довкілля, а також зобов'язання задовольняти потреби зацікавлених сторін
4 Зацікавлені сторони (стейкхолдери)	Організація поважає і розглядає інтереси її зацікавлених сторін. Зацікавлені сторони організації – особи або групи, які мають інтерес у якій-небудь діяльності організації. Хоча завдання організації можуть обмежуватися інтересами її власників, співробітників, інші зацікавлені сторони можуть мати свої права, вимоги та специфічні інтереси, які також варто брати до уваги
5 Правові норми	Закони викладені у письмовому виді, загальнодоступні і втілені в життя відповідно до встановлених процедур. У контексті соціальної відповідальності повага правових норм означає, що організація дотримує всіх застосованих законів і правил
6 Права людини	Організація поважає права, які прописані у Всесвітній Декларації по правах людини; визнає те, що ці права носять загальний характер, що означає їхню застосовність у будь-якій країні, будь-яких культурах

Принципи соціальної відповідальності є основою для формування ефективної та етичної корпоративної культури в організаціях. Вони допомагають компаніям організувати свою діяльність таким чином, щоб сприяти розвитку суспільства, дбати про навколишнє середовище та виконувати соціальні зобов'язання перед зацікавленими сторонами. Основні принципи соціальної відповідальності включають:

1. Принцип етики: Компанії повинні діяти в межах етичних норм і стандартів, що враховують не тільки їх бізнес-цілі, але й очікування суспільства щодо справедливості, прозорості та доброчесності. Цей принцип підкреслює необхідність чесної та етичної поведінки в усіх аспектах бізнесу, включаючи відносини з клієнтами, постачальниками, працівниками та партнерами.

2. Принцип взаємної вигоди: Соціальна відповідальність полягає в досягненні гармонії між інтересами компанії та суспільства. Це означає, що компанія не повинна тільки отримувати прибуток, а й створювати цінність для своєї громади, сприяти соціальному прогресу та забезпечувати сталий розвиток.

3. Принцип сталості: Врахування довгострокових наслідків своєї діяльності для економіки, екології та суспільства. Компанії повинні впроваджувати практики, які сприяють сталому розвитку, зменшують негативний вплив на навколишнє середовище, підтримують інновації та забезпечують ефективне використання ресурсів.

4. Принцип прозорості: Організації повинні бути відкритими щодо своєї діяльності, прийняття рішень та впливу на зацікавлені сторони. Це включає в себе регулярне надання інформації про соціальні та екологічні ініціативи, фінансові звіти, а також активну комунікацію з громадськістю.

5. Принцип інтеграції: Соціальна відповідальність має бути інтегрована в стратегію і операційну діяльність компанії. Це означає, що компанії повинні враховувати соціальні та екологічні фактори у всіх аспектах своєї діяльності, від розробки продуктів до управління постачаннями та взаємодії з клієнтами.

6. Принцип дотримання прав людини: Компанії повинні поважати і захищати права людини в усіх аспектах своєї діяльності. Це включає в себе дотримання прав працівників, недискримінацію, забезпечення безпечних і здорових умов праці, а також підтримку прав місцевих громад.

7. Принцип відповідальності за результат: Компанії повинні не лише брати на себе соціальні зобов'язання, але й активно працювати над досягненням конкретних результатів. Це означає, що компанії повинні постійно оцінювати ефективність своїх соціальних ініціатив та вносити корективи для досягнення максимального позитивного впливу.

Таким чином, принципи соціальної відповідальності спрямовані на формування бізнес-практик, які враховують не тільки економічні, але й соціальні, екологічні та етичні аспекти, що забезпечують сталий розвиток як компанії, так і суспільства загалом.

Вигодами, які отримує бізнес від виконання принципів соціальної відповідальності, є наступні:

- забезпечення суспільної репутації організації;
- зростання довіри населення до діяльності компанії, її товарів та послуг;
- підвищення професіоналізму та розвиток кадрового потенціалу на підприємстві, забезпечення лояльності персоналу;
- можливість формування безпечного середовища діяльності та розвитку компанії завдяки власній корпоративній політиці;
- відповідність нормам і стандартам світової економічної спільноти;
- можливість формування партнерських відносин із владними структурами, громадськістю та ЗМІ.

Переваги, які отримує суспільство від дотримання бізнесом принципів соціальної відповідальності:

- можливість встановлення партнерських відносин між бізнесом, владою і громадськістю;
- можливість надання адресної екстреної допомоги громадянам, які її потребують; - удосконалення та розвиток соціальної захищеності населення;

- можливість залучення інвестицій у певні суспільні сфери;
- можливість підтримки громадських ініціатив, інноваційних проєктів, розвиток соціальної і творчої активності населення, збереження та використання «інтелектуального ресурсу» на потреби країни і регіону[26].

Корпоративна соціальна відповідальність (КСВ) до 2010 року була концепцією, яка мала близько 80 різних дефініцій, як-от: корпоративне громадянство, благодійність, соціальна відповідальність бізнесу, лінія потрібного критерію і т. п., що впливало на абстрактне розуміння КСВ і неможливість порівняння соціальної відповідальності однієї компанії з іншою. Майкл Хопкінс у 2003 році зазначив, що «без спільної мови ми реально не знаємо, що наш діалог з компаніями є почутим і реалізованим послідовно». Том Додд, відповідальний за політику КСВ в Європейській Комісії, підтримує цю позицію, вважаючи, що іноді різна термінологія не сприяє розумінню і підтримці [6].

Корпоративну соціальну відповідальність (КСВ) можна розглядати як ключовий елемент сталого розвитку компанії, що сприяє досягненню такого фінансового стану підприємства, за якого його господарська діяльність забезпечує виконання всіх корпоративних зобов'язань перед зацікавленими сторонами завдяки достатньому рівню доходів.

Варто зазначити, що хоча економічна стійкість може частково замінити соціальну або екологічну стабільність, далеко не всі ресурси природного капіталу можна компенсувати економічними активами. Крім того, інноваційна концепція сталого розвитку, яка охоплює три ключові аспекти (екологічний, соціальний і економічний), акцентує увагу на виключенні шкідливих моделей виробництва та споживання з практики компаній. Це вимагає посилення відповідальності бізнесу та формування принципів сталого розвитку.

Отже, зводити корпоративну стабільність, яка набуває все більш комплексного значення, лише до економічної стійкості є некоректним, оскільки це ігнорує важливість соціальної та екологічної відповідальності компаній.

Концепція розробки інноваційної стратегії соціально відповідального бізнесу передбачає систему поглядів на формування та реалізацію такої стратегії, що визначає основні принципи й напрями інноваційного розвитку. Вона також враховує механізми залучення інвестицій для впровадження передових технологій, спрямованих на досягнення нового етапу економічного розвитку та забезпечення соціальної відповідальності.

1.3 Показники оцінки соціальної відповідальності бізнесу

Показники оцінки соціальної відповідальності підприємства дозволяють визначити ефективність реалізації корпоративної соціальної відповідальності (КСВ) та її вплив на зацікавлені сторони. Вони можуть бути різноманітними та включати як кількісні, так і якісні критерії. Ось основні групи показників:

1. Економічні показники:

- Прибуток і доходи підприємства, що показують здатність організації забезпечувати сталий розвиток і виконувати зобов'язання перед зацікавленими сторонами.

- Інвестиції в соціальні програми: оцінка фінансових вкладень у соціальні ініціативи.

- Ефективність використання ресурсів: як підприємство оптимізує свої ресурси для забезпечення сталого розвитку.

2. Екологічні показники:

- Зменшення викидів забруднюючих речовин у навколишнє середовище (наприклад, CO₂, відходи).

- Використання відновлювальних ресурсів: оцінка ступеня застосування відновлювальних джерел енергії та ресурсозбереження.

- Рівень переробки відходів та впровадження екоінновацій.

3. Соціальні показники:

- Умови праці: рівень безпеки працівників, рівень задоволення працівників, надання медичних і соціальних послуг.

- Розвиток і навчання співробітників: інвестиції в розвиток персоналу, навчальні програми.

- Підтримка місцевих громад: участь у соціальних ініціативах, благодійність, волонтерство.

- Рівень зайнятості серед вразливих груп: підтримка рівних можливостей для осіб з інвалідністю, жінок, молоді тощо.

4. Етичні показники:

- Прозорість у веденні бізнесу: рівень відкритості у фінансових та управлінських звітах, відсутність корупції.

- Виконання етичних стандартів: дотримання стандартів етичної поведінки в бізнесі, включаючи антикорупційну політику.

- Справедливість у ставленні до клієнтів і постачальників: справедливі умови укладання контрактів, дотримання угод.

5. Інтеграційні та стратегічні показники:

- Інтеграція КСВ у стратегію компанії: наскільки глибоко корпоративна соціальна відповідальність вбудована в загальну стратегію розвитку підприємства.

- Репутація компанії: оцінка сприйняття компанії на ринку, серед споживачів, у соціальних медіа та відгуки стейкхолдерів.

- Рівень співпраці з партнерами: взаємодія з іншими підприємствами, урядовими організаціями, громадськими установами для досягнення спільних цілей КСВ.

6. Фінансові показники:

- Чистий прибуток від соціально відповідальної діяльності.

- Витрати на КСВ програми як частка від загальних витрат підприємства.

- Рентабельність інвестицій у соціальні та екологічні ініціативи.

7. Вплив на зацікавлені сторони (стейкхолдерів):

- Задоволеність споживачів: оцінка реакції споживачів на соціально відповідальну діяльність компанії.

- Залучення інвесторів: інтерес інвесторів до компанії завдяки її соціальній відповідальності.

- Взаємодія з постачальниками: рівень партнерства і співпраці з постачальниками, які поділяють принципи КСВ.

Ці показники дозволяють всебічно оцінити рівень соціальної відповідальності підприємства та його внесок у сталий розвиток, а також надають можливість моніторити та коригувати стратегії компанії для досягнення кращих результатів.

Наряду із зазначеними показниками використовують індексні та рейтингові методи визначення рівня соціальної відповідальності. Серед найбільш поширених міжнародних індексів, які використовуються для оцінки соціальної відповідальності компаній, можна виділити наступні:

- 1.Індекс Domini Social Investment (DSI 400) – показник, що включає 400 компаній, які демонструють високі стандарти соціальної відповідальності, дотримуються принципів сталого розвитку, а також приділяють увагу етичним і екологічним аспектам своєї діяльності.

- 2.Індекс стійкості Dow Jones (Dow Jones Sustainability Index) – інструмент, який оцінює ефективність компаній за показниками сталого розвитку, враховуючи фінансові, соціальні, екологічні й управлінські аспекти. Цей індекс є важливим орієнтиром для інвесторів, які підтримують сталі інвестиції.

- 3.Індекс FTSE4Good – вимірює діяльність компаній у сфері екологічного, соціального й управлінського впливу (ESG). Індекс слугує орієнтиром для тих інвесторів, які хочуть підтримувати компанії, що відповідають міжнародним стандартам соціальної відповідальності.

- 4.Індекс корпоративної добродійності (Corporate Philanthropy Index) – оцінює активність компаній у сфері благодійності, зокрема їхні внески у

соціальні ініціативи, інвестиції в розвиток громад та підтримку соціально вразливих верств населення.

5. Метод Лондонської групи порівняльного аналізу (London Benchmarking Group) – підхід, спрямований на аналіз рівня соціальної залученості підприємства. Він дозволяє оцінити, наскільки компанія інтегрує принципи соціальної відповідальності у свою стратегію та повсякденну діяльність [30].

Зазначені індекси є важливими інструментами для моніторингу соціальної та екологічної відповідальності компаній. Вони дозволяють інвесторам приймати обґрунтовані рішення, зосереджуючись на тих підприємствах, які ведуть бізнес відповідно до принципів сталого розвитку. Крім того, індекси сприяють формуванню репутації компаній на глобальному рівні, стимулюючи їх до впровадження більш прозорих, етичних і екологічно відповідальних підходів у діяльності.

Водночас використання таких індексів допомагає самим компаніям ідентифікувати області для покращення та впроваджувати інновації, які відповідають сучасним соціальним і екологічним викликам.

Висновки до першого розділу

На основі узагальнень і проведеного аналізу теоретичних підходів вітчизняних та міжнародних науковців, дослідження розвитку та формування концепції соціальної відповідальності, аналізу існуючих стандартів, ініціатив, моделей і форм реалізації соціальної відповідальності в підприємствах, можна зробити такі висновки:

1 У контексті сталого розвитку та формування сучасної концепції КСВ визначено сутність соціальної відповідальності підприємства. Вона розглядається як стратегічний підхід до виконання юридичних, морально-етичних, економічних, політичних і екологічних зобов'язань перед стейкхолдерами. Це вимагає дотримання норм і стратегічних управлінських рішень, спрямованих на забезпечення довгострокової стабільності

функціонування підприємства та здобуття конкурентних переваг у умовах інтеграційних процесів.

2 Визначено методичний підхід до внутрішнього моніторингу рівня КСВ, що складається з п'яти етапів: визначення цілей і стратегічних показників, оцінка та аналіз локальних показників за результатами, розрахунок групових і інтегральних показників, аналіз даних і розробка рекомендацій для підвищення рівня результативності, візуалізація і документування отриманих даних.

3 Систематизовано критерії корпоративної соціальної діяльності підприємства, зокрема етичний, юридичний, інтеграційний, економічний та філантропічний, враховуючи інтереси як зовнішніх, так і внутрішніх стейкхолдерів підприємства.

4 Визначені основні показники соціальної відповідальності бізнесу. Індeksi соціальної відповідальності – це інструменти, які дозволяють оцінити рівень соціальної відповідальності компанії. Вони допомагають виміряти, наскільки бізнес враховує екологічні, соціальні та економічні фактори у своїй діяльності. Завдяки цим індексам, інвестори, споживачі та інші зацікавлені сторони можуть порівняти різні компанії та зробити вибір на користь тих, хто діє більш відповідально.

2 РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВА ОРІЄНТОВАНОГО НА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ БІЗНЕСУ

2.1 Світова практика впровадження та моделі корпоративної соціальної відповідальності в сучасному бізнесі

У контексті поглиблення глобалізаційних процесів соціалізація бізнесу набуває все більшого значення для розвитку національної економіки. Соціальні аспекти стають невід'ємною частиною діяльності підприємств, впливаючи на їхню конкурентоспроможність та прибутковість. Сьогодні соціально відповідальні функції бізнесу, такі як розвиток соціальної інфраструктури, впровадження систем соціального забезпечення працівників, дотримання норм етичної поведінки у відносинах із працівниками, постачальниками та споживачами, а також створення позитивного емоційного клімату в колективі, відіграють важливу роль у формуванні репутації підприємства та його економічної стабільності. Соціальна відповідальність стала ключовим фактором, який дозволяє компаніям зміцнювати свої позиції на світових ринках, спрямовуючи діяльність не лише на отримання прибутків, але й на збагачення суспільства, підвищення добробуту та підтримання екологічної рівноваги [30].

У багатьох країнах світу концепція корпоративної соціальної відповідальності (КСВ) активно впроваджується на національному рівні. Наприклад, у Данії, Франції та Фінляндії КСВ інтегровано в державну політику, а в таких країнах, як Велика Британія, Греція, Ірландія, Нідерланди та Словенія, соціальна відповідальність визнана національними урядами та є частиною політики відповідних міністерств і підприємств. У Німеччині та Швеції реалізуються національні стратегії з КСВ, тоді як у США КСВ розглядається як складова політики корпоративного громадянства [31].

Європейський Союз надає великого значення соціальній відповідальності як засобу сприяння сталому розвитку бізнесу. Вона допомагає забезпечувати

відповідальну поведінку компаній, підвищувати якість продукції та послуг, зменшувати безробіття і покращувати соціально-економічну стабільність. Однак, попри позитивні зрушення, Європейська Комісія зазначає, що багато компаній ще не інтегрували соціальні та екологічні аспекти у свою діяльність, а в політиці деяких компаній простежуються порушення прав людини та соціальних стандартів. Лише 16 з 27 країн-членів ЄС мають національні політики, які повністю базуються на принципах соціальної відповідальності. Це свідчить про необхідність подальшого розвитку та вдосконалення механізмів впровадження КСВ як важливого елементу сталого розвитку [31].

Соціалізація бізнесу є об'єктивною закономірністю трансформаційного суспільства, що відображає сучасні тенденції інноваційного розвитку та зростаючі вимоги до процесів і результатів виробництва. Вона пов'язана із системними перетвореннями у сфері власності, лібералізацією економічних відносин, формуванням системи соціального захисту та виконанням соціальних функцій органами державного управління. У цьому контексті корпоративна соціальна відповідальність (КСВ) стає важливим інструментом підвищення ефективності бізнесу та зміцнення його зв'язку із суспільством.

Для України значущість КСВ у бізнес-діяльності підтверджується даними: 38% опитаних компаній вважають, що КСВ сприяє збільшенню продажів, а 19% впроваджують її у відповідь на дії конкурентів. Водночас 61% національних компаній, особливо малого бізнесу, не вбачають у КСВ актуальності через обмежені фінансові ресурси, і лише 17% підприємств, здебільшого великих, передбачають окремі статті бюджету на реалізацію КСВ-ініціатив [31].

Обмеженість застосування принципів КСВ у вітчизняних підприємствах зумовлена низкою чинників, серед яких:

- відсутність національного законодавства щодо регулювання та контролю КСВ;
- дефіцит фінансових ресурсів;

- недостатня кількість урядових і неурядових організацій, які підтримують КСВ;
- нестача інформації щодо соціальних проблем;
- політична та економічна нестабільність;
- неповне розуміння сутності КСВ з боку компаній;
- небажання окремих керівників та підприємців впроваджувати принципи соціальної відповідальності;
- пасивність щодо формування позитивного соціального іміджу бізнесу;
- відсутність системи заохочення соціальної відповідальності, розвинутого почуття відповідальності перед суспільством, поваги до законів та прав людей, а також турботи про навколишнє середовище [31].

Масштаби соціальної активності бізнесу можуть суттєво зрости за умови стимулювання та підтримки з боку держави. Формування сприятливого соціального середовища для підприємницької діяльності можливе через співпрацю з інститутами громадянського суспільства, бізнес-асоціаціями, благодійними організаціями та науковими установами. Державна політика, спрямована на підтримку КСВ, може стати потужним важелем для розвитку соціально відповідального бізнесу, що сприятиме сталому економічному розвитку країни та зростанню добробуту суспільства.

Ідея моделей корпоративної соціальної відповідальності (КСВ) бере початок із робіт економістів кінця XIX — початку XX століття, коли питання державного регулювання економіки та суспільного контролю над провалами й недосконаlostями ринків набули особливої актуальності. Недоліки державного управління зумовили необхідність інтеграції державного контролю як невід'ємного елемента економічного порядку.

Більшість дослідників виділяють дві основні форми корпоративної соціальної відповідальності (КСВ) або соціально відповідального підприємництва, які виникли під впливом соціально-історичних та соціально-економічних умов розвитку економіки. Ці форми визначаються характером

взаємовідносин між суспільними інституціями, де ключова роль належить державному регулюванню (рис.2.1).

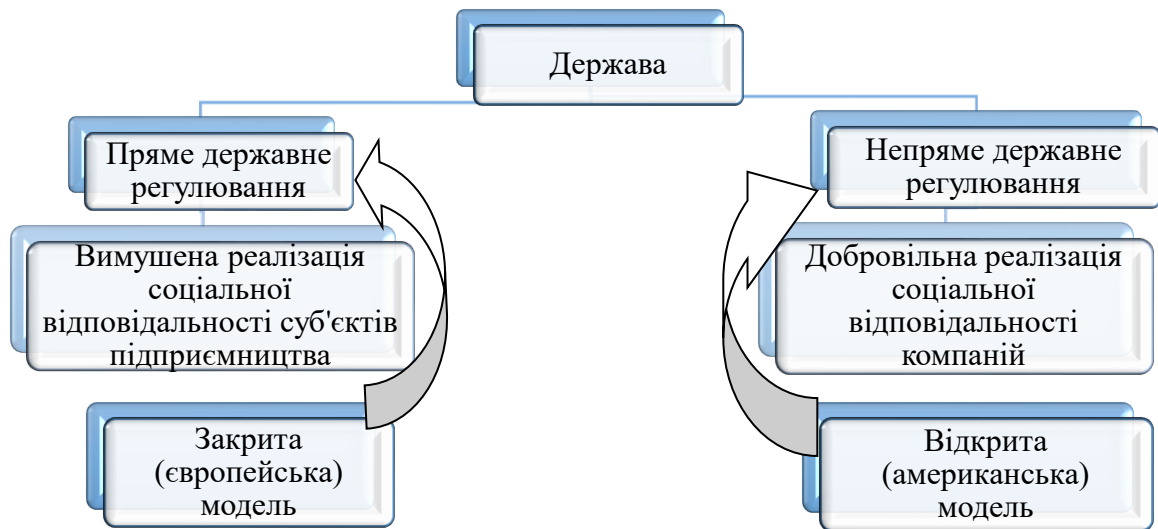

Рисунок 2.1 – Відкрита та закрита моделі соціальної відповідальності [32]

Відкрита модель КСВ характеризується мінімальною участю держави у формуванні та реалізації політики соціальної відповідальності, що є типовим для американського підходу. У цій моделі ініціатива належить переважно самим підприємствам, які самостійно визначають напрями та масштаби своєї соціальної активності [32].

Закрита модель, навпаки, передбачає значну роль держави, яка виступає домінуючим суб'єктом у впровадженні та просуванні принципів КСВ. Ця форма характерна для економік із сильним державним регулюванням, де соціальна відповідальність бізнесу визначається і контролюється законодавчими та нормативними актами [32].

Американський теоретик першої половини ХХ століття Дж. М. Кларк підкреслював важливість посилення ролі суспільного сектору в економічному регулюванні через розвиток колективної свідомості та добровільне застосування принципів співпраці. Моральні цінності у відносинах між людьми, за його словами, стають інструментом досягнення максимального суспільного добробуту.

Розвиток суспільства, заснованого на соціальному партнерстві, передбачає активну участь бізнесу та найманих працівників у вирішенні соціально-економічних проблем як на місцевому, так і на національному рівнях. Такий підхід сприяє формуванню гармонійних відносин між економічними суб'єктами, забезпечуючи сталість і добробут суспільства.

У сучасних дослідженнях корпоративної соціальної відповідальності (КСВ) виділяють три основні моделі: американську, європейську (континентальну) та азійську (японську) (рис.2.2). Кожна з цих моделей має свої характерні особливості.

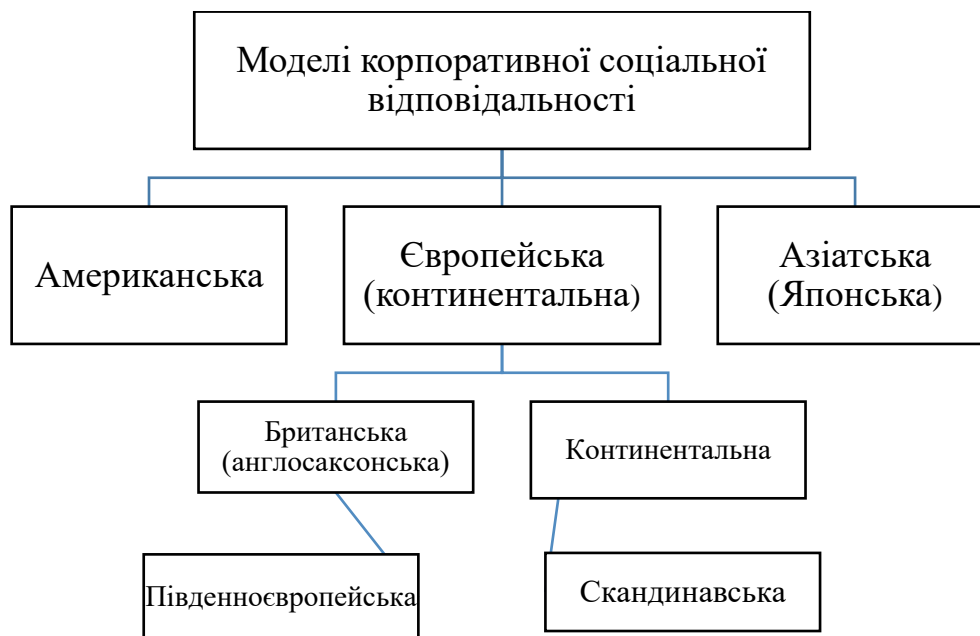

Рисунок 2.2 – Моделі корпоративної соціальної відповідальності

Американська модель характеризується філантропічним підходом, який передбачає розподіл частини прибутку компаній на суспільно корисні ініціативи, такі як підтримка шкільної освіти, соціального забезпечення та інших програм, що сприяють розвитку кваліфікованих кадрів і підвищенню конкурентоспроможності економіки. У цій моделі активність ініціюється самими підприємствами, які мають значну автономію у виборі форм і напрямів свого суспільного внеску. Для підтримки таких ініціатив у США діють

корпоративні фонди, що акумулюють кошти компаній для вирішення соціальних проблем. Серед прикладів – фінансування професійної освіти приватним сектором, що не лише відповідає благодійним цілям, але й забезпечує бізнес податковими пільгами, закріпленими на законодавчому рівні. Американська модель КСВ передбачає мінімальне втручання держави в діяльність бізнесу, проте сприяє активній участі компаній у фінансуванні некомерційних проектів, що підвищує їхню соціальну репутацію і привабливість для інвесторів.

Особливістю корпоративної соціальної відповідальності (КСВ) у США є перевага адресної підтримки нужденних над участю в благодійних фондах. Роль держави в системі КСВ тут суттєво менша, ніж у країнах Європи. Американська модель вирізняється тим, що розширення соціальних інвестицій ініціюється самими корпораціями, які мають максимальну свободу у визначенні свого внеску в суспільство. Компанії спрямовують частину своїх прибутків на реалізацію соціальних програм, що допомагає формувати їхній позитивний суспільний імідж. Особливістю цієї моделі є орієнтація на публічних акціонерів, навіть міноритарних, а також її однорівнева управлінська структура, що об'єднує виконавчих та незалежних директорів [32].

Американська модель КСВ легко інтегрується у господарський механізм, а результати її реалізації є публічно прозорими, що сприяє довірі з боку суспільства, громадських організацій і працівників. Проте серед її недоліків можна виділити конфлікти інтересів між акціонерами, які прагнуть максимізувати свої доходи, та радою директорів, яка орієнтується на короткострокові цілі для підтримки інтересів інвесторів. Це може призводити до викривлення даних у фінансовій звітності.

В останні десятиліття спостерігається еволюція американської моделі КСВ у напрямку активнішого державного регулювання соціальних питань. Закон Сарбейнса-Окслі, ухвалений у 2002 році після низки корпоративних скандалів, посилив вимоги до фінансової звітності відкритих акціонерних

товариств, забезпечуючи більшу прозорість, повноту даних і посилення внутрішнього контролю [32].

Американська модель має багато спільного з канадською, зокрема акцент на відповідальності компаній за робочі умови та здоров'я працівників. У Канаді великі підприємства співпрацюють із Національним інститутом якості Канади, який запроваджує стандарти корпоративної соціальної відповідальності, спрямовані на створення досконалого робочого середовища. Канадський уряд також вимагає від компаній, які працюють за кордоном, дотримання принципів соціальної та екологічної відповідальності, місцевих і міжнародних законів, а також національних цінностей. Ініціативи у сфері КСВ у Канаді розглядаються як заходи, що виходять за межі законодавчого мінімуму, сприяючи сталому розвитку та міжнародній репутації країни.

Європейська модель, на відміну від американської, значною мірою регулюється державою. Європейські компанії часто обмежують свою відповідальність перед стейкхолдерами у межах норм і стандартів, встановлених законодавством. Економічна відповідальність у цій моделі включає не лише прибутковість бізнесу, але й обов'язки перед працівниками та місцевими громадами. Юридична відповідальність є ключовим елементом європейської моделі, де держава виступає гарантом виконання встановлених правил. У сфері етичної відповідальності європейські компанії часто реагують на запити суспільства, зважаючи на його вищий рівень контролю та меншою мірою довіри до приватного сектору. Благодійність у Європі менш розвинена через високий рівень податкового навантаження, тому компанії здебільшого залучаються до таких ініціатив через юридично визначені механізми [32].

Європейська модель КСВ зосереджена на соціально відповідальній діяльності компанії, яка тісно пов'язана з досягненням її бізнес-цілей. Вона є органічною складовою інвестиційної привабливості фірми. Серед ключових напрямків інвестицій виділяються: фінансування наукових досліджень, освіти, інноваційних технологій, розвиток інтелектуального потенціалу працівників,

підтримка місцевих державних інституцій, екологічні ініціативи, а також благодійні внески акціонерів і співробітників.

На сучасному етапі німецька модель активно реалізується великими промисловими корпораціями, які демонструють високі рейтинги та стабільні прибутки. Основний принцип цієї моделі — раціональне обґрунтування соціальних ініціатив, де вигоди та витрати ретельно співставляються, а результати інтегруються у стратегію розвитку компанії. Значну роль у цій моделі відіграють суб'єктивні чинники, зокрема інтуїція керівництва під час вибору об'єктів інвестицій. Важливою характеристикою моделі є механізми контролю за ефективністю вкладеного капіталу, що робить її привабливою для інвесторів.

Модель континентальної Європи має значний рівень державного регулювання. У порівнянні зі США, європейські корпорації більш схильні до обмеження своєї відповідальності перед стейкхолдерами, виконуючи вимоги, встановлені законами, стандартами та нормами. Наприклад, британська компанія *FTSE* включає до свого індексу (*FTSE 4 Good*) показники ефективності у сфері екології, прав людини та взаємовідносин із працівниками й акціонерами.

Британська модель КСВ поєднує риси європейської та американської моделей. Вона характеризується залученням держави й громадських інституцій до процесів узгодження суспільних інтересів, а також підтримкою соціально відповідальних ініціатив. Активна державна підтримка виявляється у формі державно-приватного партнерства, спільного фінансування освітніх, наукових і соціально-культурних проектів, а також у пільговому оподаткуванні для компаній, які впроваджують соціально відповідальний бізнес.

Азіатська (японсько-китайська) модель КСВ зосереджена на інтеграції соціальних ініціатив на рівні корпорацій і фінансово-промислових груп. У японській моделі виділяється принцип «рівний серед рівних», який забезпечує соціальну єдність власників усіх рівнів. Корпорації стимулюють лояльність

працівників, підтримують високий рівень соціально-психологічного клімату та забезпечують соціальні гарантії протягом усього життя.

Китайська модель КСВ відзначається активною участю держави в стратегічному плануванні бізнесу. Вона заснована на філософії гармонії між людиною, суспільством і навколишнім середовищем. Попри це, модель має недоліки, зокрема низьку інформованість суспільства про діяльність компаній, відсутність належного правового захисту інвесторів і слабкий акцент на економічному прибутку.

Узагальнюючи, західна культура управління орієнтується на прагматизм, індивідуалізм і досягнення фінансової ефективності, тоді як східна модель робить акцент на гармонії, колективних досягненнях і моральних принципах. Сучасний менеджмент поступово інтегрує ці підходи, об'єднуючи прагнення до успіху корпорації із врахуванням етичних засад, характерних для східної культури управління. Американська модель є більш гнучкою і орієнтованою на ініціативність бізнесу, тоді як європейська модель будується на чітких нормах і правилах. Зазначені моделі спрямовані на досягнення соціальної стабільності, але реалізуються через різні підходи до взаємодії бізнесу, держави та суспільства, що відображає особливості економічного та культурного середовища відповідних регіонів.

2.2. Організаційна структура діяльності КП «Міськесвітло»

Основними цілями діяльності КП "Міськесвітло " є надання якісних послуг з утримання мереж зовнішнього освітлення міста Хмельницького, виконання робіт по поточному та капітальному ремонту об'єктів зовнішнього освітлення міста, підприємств та організацій.

Напрями господарської діяльності:

- утримання мереж зовнішнього освітлення міста Старокостянтинів, поточний та капітальний ремонт об'єктів зовнішнього освітлення міста, підприємств та організацій;

- будівництво та монтаж інженерних і транспортних мереж (електропостачання та електроосвітлення напругою до 35кВ);

- надання рекламних послуг.

До сфери діяльності підприємства належить:

- утримання мереж зовнішнього освітлення міста Хмельницького, поточний та капітальний ремонт об'єктів зовнішнього освітлення міста, підприємств та організацій;

- будівництво та монтаж інженерних і транспортних мереж (електропостачання та електроосвітлення напругою до 35кВ);

- діяльність у сфері інжинірингу;

- виконання електротехнічних робіт для інших підприємств, установ, організацій та фізичних осіб;

- надання послуг з розробки технічної документації: розроблення технічних умов на будівництво мереж зовнішнього освітлення;

- організація професійної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів для Підприємства та для інших підприємств, установ та організацій;

- організація та здійснення рекламної діяльності, рекламно-інформаційна діяльність;

- надання платних послуг населенню та іншим організаціям: послуги автовишки, автокрана, бурильно-кранової машини, газелі, вантажні перевезення;

- виготовлення та реалізація товарів, продукції, робіт (послуг) для інших підприємств та громадян;

- надання послуг, в т.ч.: маркетингових, інформаційних, консультаційних, виробничих, науково - дослідних, експертних, транспортно-експедиційних;

- заготівля відходів, що утворюються в процесі діяльності підприємства;
- організація сервісного обслуговування, включаючи автомобільний сервіс;
- здійснення експортно-імпортних операцій (окрім імпорту підакцизних товарів).

Найбільш істотними факторами ризику, що впливають та в подальшому можуть вплинути на результати діяльності комунального підприємства «Міськесвітло» є наступні ризики:

- недостатній попит на послуги;
- відсутність інвестицій у модернізацію зовнішнього освітлення міста.
- суттєвий моральний та фізичний знос наявного рухомого складу (при нормативному терміну експлуатації 10 років, фактичний термін експлуатації перевищує у 3-4 рази, такий автотранспорт складає 80 % загальної кількості рухомого складу);
- застарілий склад наявних автотранспортних засобів і механізмів суттєво збільшує витрати на закупівлю запасних частин для утримання вище зазначених автотранспортних засобів і механізмів ;
- низький коефіцієнт корисної дії у наявних застарілих автотранспортних засобах і механізмах;
- повільне оновлення рухомого складу підприємства (висока вартість автотранспортних засобів і механізмів).

Усунення факторів ризику полягає у оперативному реагуванні на ці фактори.

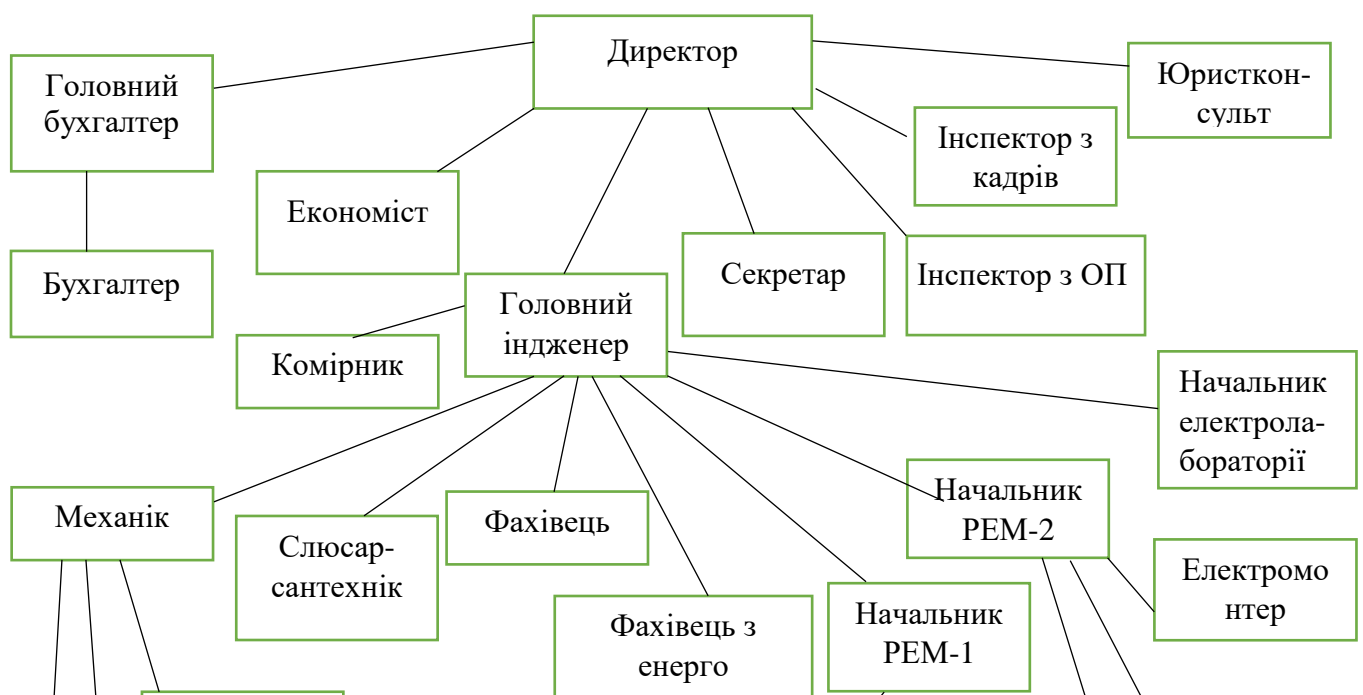
Освітлення - це суттєвий фактор, який визначає індивідуальність міста чи району. Освітлення будівель або доріг дає пішоходам певну інформацію і орієнтири. Маленька церква ніколи не буде освітлена так само як величезний собор або як оперний театр в центрі міста. Світло дозволяє створити ієрархію пам'ятників і підкреслити їх особливості. Він по-справжньому допомагає зрозуміти і "прочитати" місто вночі.

Освітлення також прямо пов'язане з орієнтуванням. Будь-яка людина зможе пройти вночі по місту і завдяки сигналам, одержуваних від освітлення, ніколи не заблукає. Орієнтування по ілюмінації та освітлення схоже на навігацію по зірках - вони завжди допоможуть знайти шлях вночі і будуть вести вас в бажаному напрямку!

КП «Міськсвітло» займається утриманням та поточним ремонтом мереж зовнішнього освітлення міста, забезпеченням комфортних умов перебування у місті у вечірній час, утриманням в належному стані мереж зовнішнього освітлення міста, розвитком туристичної галузі міста (світлове оформлення свят), запобігання злочинності (освітлення вулиць), розширення мереж зовнішнього освітлення.

Послуги по обслуговуванню мереж зовнішнього освітлення міста полягають у регулярному проведенні заходів щодо запобігання передчасному зносу об'єктів, забезпечення нормальних умов їх функціонування.

Організаційна структура КП «МІСЬКСВІТЛО» в м. Старокостянтинові виглядає таким чином (рис.2.3): управління Підприємством здійснюється відповідно до Статуту на основі поєднання прав Власника щодо господарського використання свого майна та самоврядування трудового колективу Підприємства. Підприємство самостійно визначає структуру управління, встановлює чисельність штату, а за погодженням з органом управління формує облікову політику.

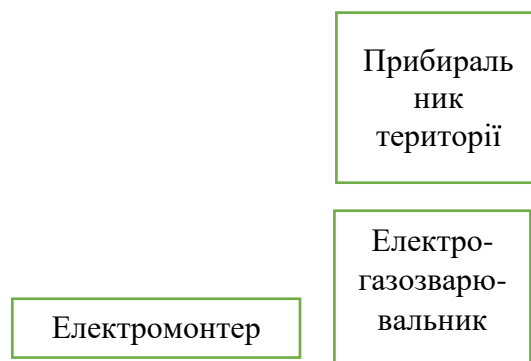

Рисунок 2.3 – Організаційна структура МКП «МІСЬКСВІТЛО»
 Директор Підприємства призначається на посаду міським головою шляхом укладанням контракту з подальшим виданням розпорядження та звільняється з посади розпорядженням міського голови.

Функції, права та обов'язки структурних підрозділів (цехів, дільниць) Підприємства визначаються положеннями про них, які затверджуються керівником в порядку, встановленому цим Статутом. Підприємство має право створювати філії, представництва, відділення та інші відокремлені підрозділи, що не є юридичними особами, які діють на підставі затверджених Підприємством Положень про них.

Основні функції апарату управління визначені в таблиці 2.1

Таблиця 2.1 – Функції апарату управління КП «МіськСвітло»

Працівник посада	Функції (види діяльності)	Відповідальність та повноваження
1	2	3
Начальник	Визначає стратегію тактику та політику організації, координує та скеровує діяльність працівників, контролює результати діяльності організації, приймає рішення щодо розширення та реорганізації підприємства, приймає на роботу та звільняє працівників згідно штатного розпису та відповідно із чинним законодавством, приймає рішення та видає накази щодо діяльності	Несе відповідальність перед усім колективом за результати роботи підприємства, використання майна та коштів організації, розвиток та ефективність діяльності, рівень використання наявних ресурсів, співпрацю з органами державної влади

	товариства, які є обов'язкові до виконання усіма працівниками	
Головний бухгалтер	У його підпорядкуванні функції бухгалтерського обліку, економічного аналізу стану підприємства, формування податкової та статистичної звітності. Крім того він керує процесами планування економічної та фінансово - кредитної діяльності, оплати і матеріального стимулювання праці	Відповідає перед директором підприємства за фінансове планування діяльності організації, ведення бухгалтерського, статистичного та управлінського обліку, вчасне формування податкової та статистичної звітності, контролювання фінансових результатів діяльності

Продовження таблиці 2.1

Головний інженер	Займається технічною підготовкою виробничо-господарської діяльності, контролює стан рухомого складу та раціональність його використання, виробничий процес.	Відповідає перед директором за якість та дотримання графіків виконання,
Інженер з охорони праці	Здійснює дотримання вимог законодавства з охорони праці	Відповідає за стан охорони праці на підприємстві
Робітники виробничого цеху	Здійснюють налагодження та ремонт електропровідних ліній	Відповідають за якість виконаних робіт і обслуговування обладнання

Трудовий колектив Підприємства складають всі громадяни, які своєю працею приймають участь у його діяльності на підставі трудового договору або інших форм, які регулюють трудові відносини працівників з Підприємством.

Взаємовідносини директора з трудовим колективом, у т.ч. вирішення соціально-економічних питань, передбачаються у колективному договорі, який регулює виробничі, трудові та соціальні відносини трудового колективу з адміністрацією Підприємства.

Колективний договір приймається на загальних зборах трудового колективу Підприємства, і повинен відповідати вимогам чинного законодавства про колективні договори.

Станом на 1 жовтня 2024 року КП “Міськвітло” обслуговує 14 397 світлоточок. Протяжність мереж зовнішнього освітлення міста складає 428,5 км.

У 2024 році підприємство виконувало роботи по поточному ремонту та утриманню мереж зовнішнього освітлення міста, а також по капітальному ремонту мереж зовнішнього освітлення міста. Було замінено 3697 ламп: 2912 шт. ламп ЛЕД та 785 шт. ламп ДНАТ.

За власні та бюджетні кошти проведено ряд заходів для покращення зовнішнього освітлення міста Старокостянтинів, а саме світлодіодна конструкція – Інсталяція 2020 вартістю 195,9 тис.грн..

Старокостянтинівським комунальним підприємством «Міськсвітло» за 2024 рік всього виконано робіт з капітального ремонту мереж зовнішнього освітлення вулиць в м. Старокостянтинів на загальну суму 1561,7 тис. грн., під час якого замінено вуличних світильників ЛЕД в кількості 228 шт., протяжність кабелю самонесучого ізолюваного проводу – 4811 м., встановлено 10 опор, а також 1 шафа керування вуличним освітленням І-710.

Капітальний ремонт мереж зовнішнього освітлення здійснено на ряді вулиць міста

Також виконані роботи на замовлення інших організацій на суму 144,6 тис. грн., під час яких встановлено вуличних світильників ЛЕД 108Вт. в кількості 2 шт., 1 конусну опору оцинковану та трубу двохстіну діаметром 63 – 734 м., протяжність кабелю самонесучого ізолюваного проводу – 51 м., протяжність кабелю АВВГ – 717 м..

Також підприємство співпрацює з масивами індивідуальної забудови та йде на зустріч з передачею мереж зовнішнього освітлення на баланс підприємства, в подальшому з їх обслуговуванням.

Середньооблікова чисельність працівників у 2024 році на підприємстві становила 19 чоловік.

Залучення кредитних коштів в звітному періоді не проводилося.

2.3. Аналіз фінансово-економічних показників діяльності КП «Міськсвітло»

Мета діяльності будь-якого підприємства – це отримання позитивного фінансового результату та пошук шляхів його збільшення. Результативність діяльності відображається у фінансово-економічних показниках, які найбільш точно характеризують фінансовий стан суб'єкта господарювання та дають

уявлення про економічний потенціал його розвитку. В сучасних умовах економічного розвитку суб'єктів господарювання питання фінансових результатів в бухгалтерському обліку вважається одним із ключових при здійсненні господарської діяльності, так як фінансовий результат є основним підсумковим показником. Фінансові результати характеризують майже всі аспекти діяльності підприємства: продуктивність праці, ступінь використання основних засобів, трудових, матеріальних і грошових ресурсів, собівартість реалізованої продукції, її якість, обсяг та ціни реалізації продукції, тощо.

Фінансовий результат трактується, як співставлення доходів і витрат діяльності підприємства, може бути прибутком або збитком, що, у свою чергу, приводить до зростання (прибуток) або зменшення (збиток) власного капіталу. І саме отриманий фінансовий результат характеризує якість діяльності підприємства. Прибуток в основному утворюється в результаті продажу (реалізації) готової продукції (послуг, товарів). Крім того, підприємство може продавати (реалізовувати) інші матеріальні цінності і послуги допоміжних виробництв та господарств, а також мати доходи і збитки, що збільшують або зменшують розмір прибутку від інвестиційної та фінансової діяльності. Прибуток - сума, на яку доходи перевищують пов'язані а ними витрати. Збитки - перевищення суми витрат над сумою доходів, для отримання яких здійснені ці витрати. Обчислення фінансового результату полягає у визначенні чистого прибутку (збитку) звітного періоду - з цією метою передбачається послідовне зіставлення доходів та витрат.

Розглянемо основні фінансові результати діяльності комунального підприємства «Міськвітло» (табл.2.2)

У період з 2022 до 2024 року ключові фінансові показники підприємства демонструють динамічні зміни, які свідчать про зростання його діяльності та вплив різних факторів на результативність

Таблиця 2.2 – Характеристика фінансових результатів КП «Міськвітло» за 2022-2024рр., тис.грн.

Показники	2022р.	2023р.	2024р.	Відхилення 2024 р. до 2022 р., +/-
Валовий дохід від реалізації	5241,7	5706,1	7914,2	150,9
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2884,3	3015,2	4152,8	143,9
Інші операційні доходи	2960,8	4837,5	5494,1	185,5
Інші доходи	70,6	61,8	65,6	92,9
Разом доходи	7915,7	7914,5	9712,5	122,6
Собівартість реалізованої продукції (товарів,робіт, послуг)	2329,8	2689	3738,4	160,5
Інші операційні витрати	5432,5	5215,1	6221,1	114,5
Разом витрати	7762,3	7904,1	9959,5	128,3
Фінансовий результат до оподаткування	153,4	10,4	247	161
Податок на прибуток	27,6	1,9	23	83,3
Чистий прибуток	125,8	8,5	224	196,3

Як свідчать дані таблиці 2.1 на підприємстві в період з 2022 р. по 2024 р. величина чистого доходу отриманого від реалізації товарів, робіт. Послуг зросла майже в 2 разу, з 2884,3 тис. грн. до 4152,8 тис.грн. відповідно. Саме це стало причиною підвищення обсягів собівартості у 2024 році в порівнянні з 2022 роком, де різниця зростання склала 1408,6 тис.грн. Щодо загальних фінансових результатів діяльності підприємства, то їх величина у 2024 році підвищилася на 121,2 тис.грн. в порівнянні з 2022 роком. Загалом позитивне значення чистого прибутку характеризує вдале та вигідне ведення господарської діяльності.

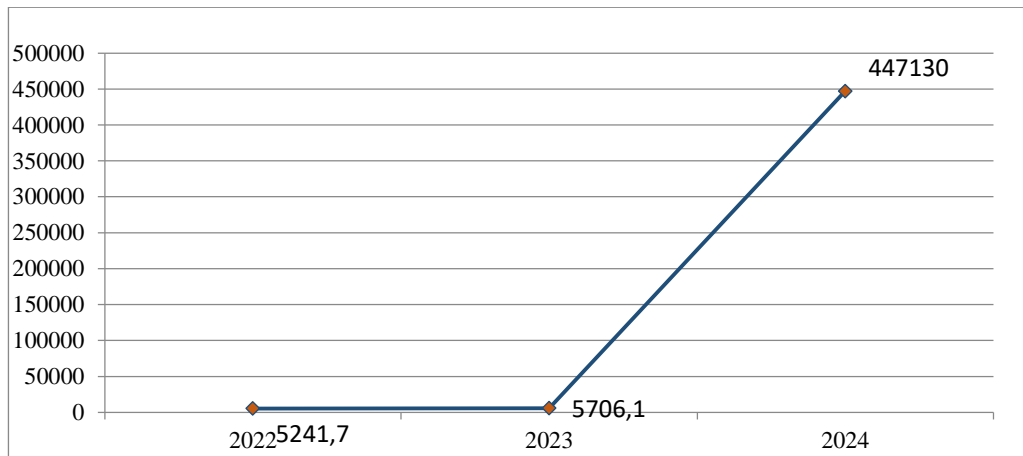

Рисунок 2.4 – Динаміка валового доходу КП «Міськвітло», тис. грн.
[сформовано автором на основі таблиці 2.2]

Як видно з рис.2.4, валовий дохід від реалізації зріс на 2672,5 млн грн (+51,0%) у 2024 році порівняно з 2022 роком, досягнувши 7914,2 млн грн. Це свідчить про розширення обсягів продажів і збільшення ринкових можливостей.

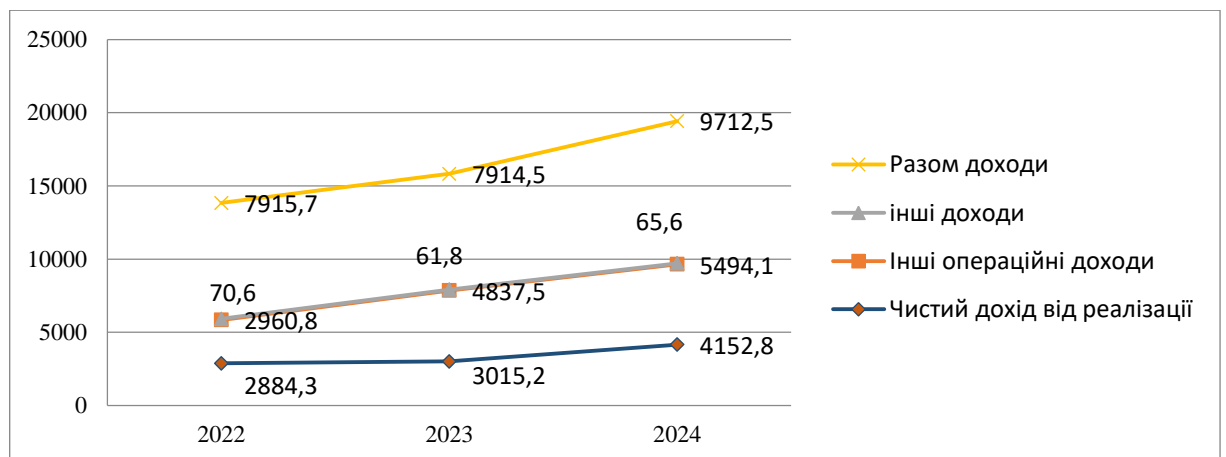

Рисунок 2.5 – Динаміка доходів КП «Міськвітло», тис. грн. [сформовано автором на основі таблиці 2.2]

Відповідно до даних рис.2.5, чистий дохід від реалізації продукції зріс на 1268,5 млн грн (+44,0%) і становив 4152,8 млн грн у 2024 році, що підкреслює позитивний вплив оптимізації витрат або зростання попиту.

Інші операційні доходи зросли значно — на 2533,3 млн грн (+85,5%), досягнувши 5494,1 млн грн. Це вказує на можливе розширення джерел доходу або успішне використання інших операційних можливостей.

Інші доходи, навпаки, зменшилися на 5 млн грн (-7,1%), що може свідчити про зменшення разових чи неосновних надходжень.

Сукупний дохід у 2024 році становив 9712,5 млн грн, що на 1796,8 млн грн (+22,7%) більше, ніж у 2022 році. Це демонструє загальне зростання фінансового потенціалу підприємства.

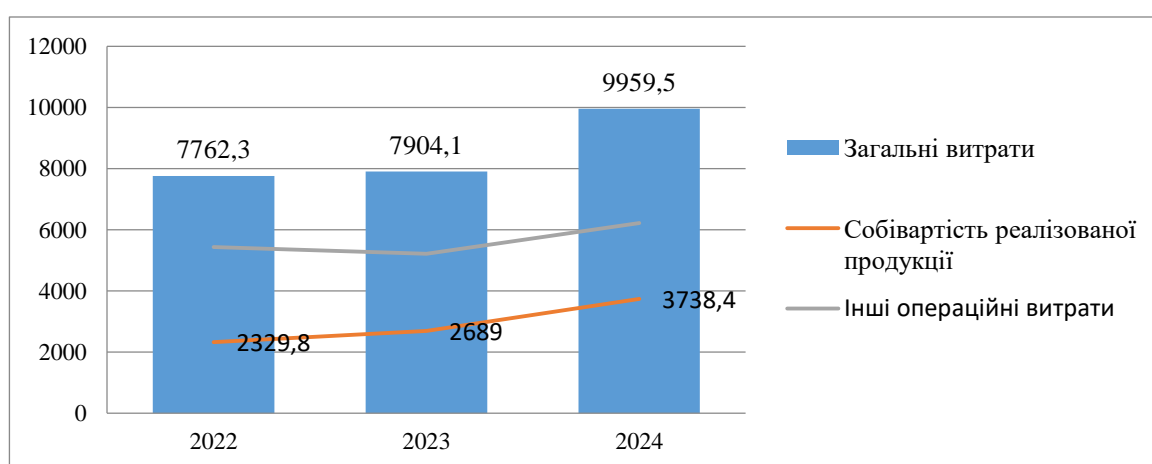

Рисунок 2.6 – Динаміка витрат КП «Міськвітло», тис. грн. [сформовано автором на основі таблиці 2.2]

Собівартість реалізованої продукції зросла на 1408,6 млн грн (+60,5%) і становила 3738,4 млн грн у 2024 році. Це вказує на зростання витрат, пов'язаних із виробництвом і реалізацією продукції.

Інші операційні витрати збільшилися на 788,6 млн грн (+14,5%) і склали 6221,1 млн грн. Зростання операційних витрат може бути пов'язане зі збільшенням масштабів діяльності або інфляційним впливом.

Загальні витрати у 2024 році становили 9959,5 млн грн, що на 2197,2 млн грн (+28,3%) більше, ніж у 2022 році. Це зростання перевищує темпи збільшення сукупних доходів, що створює виклик для підприємства.

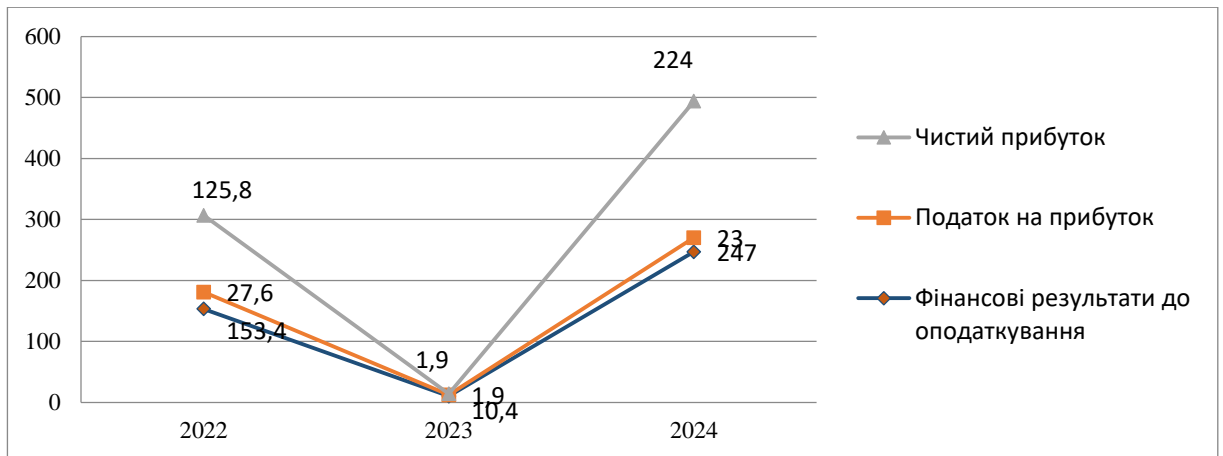

Рисунок 2.7 – Фінансові результати та чистий прибуток КП «Міськвітло», тис. грн. [сформовано автором на основі таблиці 2.2]

Фінансовий результат до оподаткування також зазнав суттєвих коливань. У 2020 році цей показник становив 153,4, у 2021 році впав до 10,4, а в 2022 році зріс до 247. У 2023 році фінансовий результат скоротився до 93,6, залишаючись позитивним.

Податок на прибуток за період демонструє нестабільність. У 2020 році він становив 27,6, у 2021 році значно зменшився до 1,9, у 2022 році підвищився до 23, але в 2023 році показав від’ємне значення (-4,6), що може бути пов’язано зі специфічними податковими пільгами або іншими фінансовими механізмами.

Чистий прибуток компанії відображає значну мінливість. У 2020 році він дорівнював 125,8, у 2021 році скоротився до 8,5, у 2022 році зріс до 247, а в 2023 році склав 121,2. Ця динаміка може бути зумовлена різними внутрішніми та зовнішніми чинниками, такими як зміни у витратах, податковій політиці або доходах.

Загалом, фінансові показники демонструють значні коливання, що потребує додаткового аналізу для визначення причин змін і можливих шляхів стабілізації та підвищення ефективності фінансової діяльності компанії.

Проаналізуємо прибутковість ведення господарської діяльності КП «Міськвітло» обрахувавши наступні показники:

1) Чистий дохід від реалізації

$$ЧД = (Вдох - Под - *Соб), \quad (2.1)$$

де ЧД — чистий дохід від реалізації товарів, робіт, послуг;

Вдох — валовий дохід від реалізації;

Под — податок на прибуток;

Соб — собівартість реалізованої продукції.

2) Прибуток на одиницю продукції:

$$Под = (Цод * Сод), \quad (2.2)$$

де *Под* — прибуток на одиницю продукції;

Цод — оптова ціна одиниці продукції;

Сод — собівартість одиниці продукції.

3) Прибуток від реалізації:

$$Пр = (Под * ВП), \quad (2.3)$$

де *Пр* — прибуток від реалізації;

Под — прибуток на одиницю продукції;

ВП — річний обсяг реалізованої продукції, тис.од.

За даними формулами (2.1, 2.2. та 2.3) проведемо розрахунок показників прибутковості підприємства КП «Міськсвітло» у 2022-2024 роках.

Таблиця 2.3 – Розрахунок показників прибутковості підприємства КП «Міськсвітло» за 2022-2024рр.

Роки	Чистий дохід від реалізації продукції	Прибуток на одиницю продукції	Прибуток від реалізації продукції
2022 р.	$5241,7-27,6-2329,8 = 2884,3$	$38,5-23,3 = 15,2$	$15,2*100=1520$
2023 р.	$5706,1-1,9-2689=3015,2$	$38-22,79=15,21$	$15,21*118=1794,78$
2024 р.	$7914,2-2,3-3738,4=4152,8$	$46,4-30,4=16$	$16*123=1968$
Відхилення 2024 р. до 2022 р., +/-	1268,5	0,8	448

За даними таблиці видно, що величина чистохо доходу від реалізації товарів, робіт послуг зросла на 1268.5 тис.грн. у 2024 році впорівнянні з 2022 роком. Прибуток на одиницю продукції зріс на 0,8 грн.. а величина прибутку від реалізації у 2024 році склала 1968 тис. грн, що на 448 тис.грн більше ніж у 2022 році.

Рисунок 2.8 ілюструє зростання прибутку від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) з 2022 р. по 2024 р.

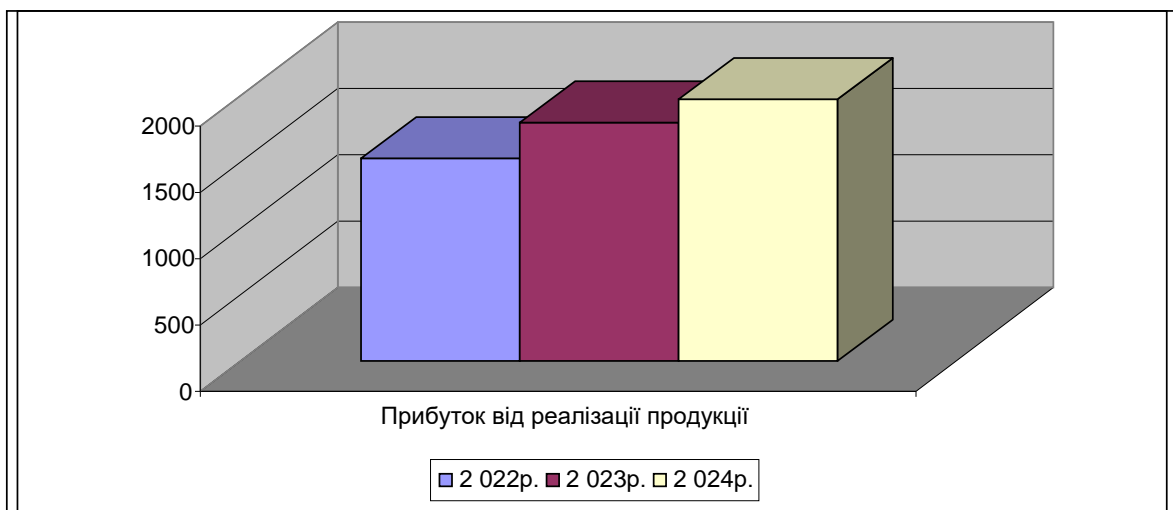

Рисунок 2.8 – Діаграма прибутку від реалізації продукції КП «Міськсвітло»

Дана діаграма наочно демонструє зростання величини прибутку від реалізації продукції КП «Міськвітло» в період з 2022 по 2024 роки.

Проаналізуємо показники рентабельності ведення господарської діяльності КП «Міськвітло» за 2022-2024рр.

Рентабельність комплексно відображає ступінь ефективності використання матеріальних, трудових і грошових ресурсів, а також природних багатств. Коефіцієнт рентабельності розраховується як відношення прибутку до активів, ресурсів або потоків, що її формують. Може виражатися як в прибутку на одиницю вкладених коштів, так і в прибутку, який несе в собі кожна отримана грошова одиниця. Показники рентабельності часто висловлюють у відсотках.

Коефіцієнти рентабельності – система показників, які характеризують здатність підприємства створювати необхідний прибуток у процесі своєї господарської діяльності.

1) Показники рентабельності:

а) виробу:

$$R_v = \left(\frac{Pod}{Cov} \right) * 100, \quad (2.4)$$

де R_v – рентабельність виробу;

Pod – прибуток на одиницю продукції;

Cov – собівартість одиниці продукції.

б) підприємства:

$$R_{pid} = \left(\frac{Pr}{OF + OZ} \right) * 100, \quad (2.5)$$

де R_{pid} – рентабельність підприємства;

Pr – прибуток від реалізації;

ОФ – основні фонди, тис.грн;

ОЗ – основні засоби, тис.грн.

в) обороту:

$$Ro = \left(\frac{Pr}{V} \right) * 100, \quad (2.6)$$

де Ro — рентабельність обороту;

Pr — прибуток від реалізації;

V — виручка від реалізації продукції, тис грн.

Виручка від реалізації продукції:

$$V = Цод * ВП, \quad (2.7)$$

де V — виручка від реалізації;

$Цод$ — ціна одиниці продукції;

$ВП$ — річний обсяг реалізованої продукції.

За даними формулами (2.4, 2.5. та 2.6) проведемо розрахунок показників рентабельності підприємства КП «Міськвітло» у 2022-2024 роках.

Таблиця 2.4 – Розрахунок показників прибутковості підприємства КП «Міськвітло» за 2022-2024рр.

Роки	Рентабельність виробу	Рентабельність підприємства	Рентабельність обороту
2022 р.	$15,2/23,3*100$ =65,24%	$(1520/(918254,4+3667))$ *100=8,16%	$1520/3850*100$ =39,48%
2023 р.	$15,21/22,79*100$ =66,74%	$(1794,78/(16711,6+357,8))*$ 100=10,51%	$1794,78/4484*100$ =40,03%
2024 р.	$16/30,4*100$ =52,63	$(1968/(18851,7+72,1))$ *100=10,4%	$1968/5707,2*100$ =34,5%
Відхилення 2024 р. до 2022 р., +/-	-12,61	2,24	-4,98

Аналізуючи показники рентабельності, можна зазначити, що підприємства

має в загальному позитивну тенденцію ведення господарської діяльності. Щодо змін в структурі. То у 2024 році рентабельність виробу зменшилася на 12,61% про що свідчить збільшення матеріаломісткості продукції (послуг), а рентабельність підприємства зросла на 2.24%, що демонструє правильне управління товарооборотом підприємства.

2.4 Аналіз планової діяльності КП «Міськсвітло»

До числа найпоширеніших і важливих узагальнюючих показників відносяться також і індекси. Їх роль і значення в економічному аналізі обумовлена тим, що за допомогою індексів можна зіставляти безпосередньо несумірні (незіставні) явища.

В статистиці індексами називають: відносні величини, що характеризують зміну (співвідношення) яких-небудь показників в часі, просторі або в порівнянні з планом (нормою). Інакше кажучи, індекс, в широкому значенні можна визначити як відносний узагальнюючий показник, що характеризує зміну складних явищ в часі і в просторі.

Таблиця 2.5 – Характеристика Індексів діяльності підприємства КП «Міськсвітло» за 2022-2024рр.

Індекси (у %)	2022 р.	2023 р.	2024 р.
Індекс росту заробітної плати	1,8	9	1,1
Індекс росту продуктивності праці	7	12	14
Індекс зміни норм витрат	0,12	0,11	0,12
Індекс зміни цін на матеріали	1,1	1,2	1,3
Індекс росу умовно-постійних витрат в собівартості	1,16	1,18	1,1
Індекс росту обсягів реалізованої продукції	1,18	1,19	1,18
Питома вага витрат на сировину і матеріали	50	45	48

Питома вага витрат на заробітну плату в собівартості продукції	30	36	35
Питома вага умовно-постійних витрат	18	20	19

За допомогою індексів розв'язуються наступні основні задачі:

- 1) Визначаються середні зміни складних, безпосередньо несумірних сукупностей в часі.
- 2) Встановлюються середні співвідношення складних явищ в просторі.
- 3) Визначається роль окремих факторів в загальній зміні складних явищ в часі і в просторі.
- 4) Оцінюється середній ступінь виконання плану (норми) по сукупності в цілому або її частині.

Проаналізуємо можливі шляхи зниження собівартості продукції КП «Міськвітло» за використання наступних формул для обчислення показників.

Можливий відсоток зниження собівартості продукції у плановому році:

- а) за рахунок підвищення продуктивності праці:

$$\Delta C_{nn} = \left(1 - \frac{Jan}{Jnn}\right) * Пв.зн, \quad (2.8)$$

де ΔC_{nn} — відсоток зниження собівартості продукції у плановому році за рахунок підвищення продуктивності праці;

$\left(\frac{Jan}{Jnn}\right)$ — відношення Індексу росту заробітної плати до Індексу продуктивності праці;

$Пв.зн$ — питома вага витрат на заробітну плату в собівартості продукції у відсотках.

- б) за рахунок зміни норм витрат та цін на матеріали

$$\Delta C_m = (1 - J_m - J_c) * P_{в.м}, \quad (2.9)$$

де ΔC_m — відсоток зниження собівартості продукції у плановому році за рахунок зміни норм витрат та цін на матеріали;

$(J_m - J_c)$ — різниця між Індексом зміни норм витрат та Індексом зміни цін на матеріали;

$P_{в.м}$ — питома вага витрат на сировину та матеріали в собівартості продукції у відсотках.

в) за рахунок збільшення обсягу реалізованої продукції

$$\Delta C_y = \left(1 - \frac{J_{п.в}}{J_y}\right) * P_{в.упв}, \quad (2.10)$$

де ΔC_y — відсоток зниження собівартості продукції у плановому році за рахунок збільшення обсягу реалізованої продукції;

$\left(\frac{J_{п.в}}{J_y}\right)$ — відношення Індексу росту умовно-постійних витрат до Індексу росту обсягу реалізованої продукції;

$P_{в.упв}$ — питома вага умовно-постійних витрат в собівартості продукції у відсотках.

Розрахунок Індексу росту обсягу реалізованої продукції:

$$J_y = \left(\frac{100 - \%зм}{100}\right) \quad (2.11)$$

де, $\%зм$ — відсоток зміни показника в плановому році.

г) загальний відсоток зниження собівартості:

$$\Delta C = \Delta C_{пп} + \Delta C_m + \Delta C_y, \quad (2.12)$$

де ΔC — відсоток зниження собівартості продукції у плановому році за рахунок підвищення продуктивності праці;

ΔC_{np} — відсоток зниження собівартості продукції у плановому році за рахунок підвищення продуктивності праці;

ΔC_m — відсоток зниження собівартості продукції у плановому році за рахунок зміни норм витрат та цін на матеріали;

ΔC_y — відсоток зниження собівартості продукції у плановому році за рахунок збільшення обсягу реалізованої продукції.

За даними формулами (2.7 – 2.12) проведемо розрахунок можливих шляхів зниження собівартості продукції, що будуть виражені відповідними показниками.

Таблиця 2.6 – Розрахунок показників зниження собівартості продукції КП «Міськвітло» за 2022-2024рр.

Роки	ΔC_{np}	ΔC_m	ΔC_y	ΔC
2022 р.	$(1-(0,08/0,07))^*$ *0,3=0,22	$(1-0,12*1,1)*0,5$ =0,434	$(1-(1,16/1,18))^*$ *0,18=0,0036	0,22+0,434+ +0,0036=0,6576
2023 р.	$(1-(0,09/0,12))^*$ *0,36=0,09	$(1-0,11*1,2)*0,45$ =0,39	$(1-(1,18/1,19))^*$ *0,2=0,002	0,09+0,39+ +0,002=0,482
2024 р.	$(1-(0,11/0,14))^*$ *0,35=0,075	$(1-0,12*1,3)*0,48$ =0,405	$(1-(1,1/1,18))^*$ -0,19=0,013	0,075+0,405+ +0,013=0,493

Аналізуючи показники зниження собівартості продукції, можна зробити висновок, що у 2024 році найбільшою частиною у складі загального показника зниження собівартості склало зниження за рахунок зменшення норм витрат на продукцію КП «Міськвітло».

Сучасне промислове підприємство є складною організаційною системою, ефективне функціонування якої було би неможливим без чіткої координації у часі і просторі дій усіх її структурних підрозділів. Така координація може бути забезпечена на підприємстві лише при наявності на підприємстві добре організованої системи планування.

Планування - це розробка і встановлення керівництвом підприємства системи якісних і кількісних показників його розвитку, в яких визначаються темпи, пропорції і тенденції розвитку даного підприємства як у поточному періоді, так і на перспективу.

Планування є однією з найбільш важливих функцій управління підприємством. Воно забезпечує не лише цілеспрямовану і взаємоузгоджену діяльність усіх підрозділів підприємства, а й дозволяє максимально ефективно використовувати усі наявні ресурси підприємства, комплексно та швидко вирішувати усі різноманітні завдання управлінської діяльності.

Планові показники визначають кількісну міру завдань і якісні зміни в діяльності підприємства та його підрозділів у плановому періоді в умовах конкретного місця та часу і є їхньою числовою характеристикою. Сукупність показників всебічно характеризує план підприємства за умов ринку.

Проаналізуємо показники планової діяльності КП «Міськвітло» завдяки використанню наступних формул:

1. Собівартість виробу в плановому році:

$$C_{од.пл.} = \left(C_{об.баз.} * \frac{100 - \Delta C}{100} \right), \quad (2.13)$$

де $C_{од.пл.}$ — собівартість виробу в плановому році;

$C_{об.баз.}$ — собівартість виробу в базовому році;

де ΔC — відсоток зниження собівартості продукції у плановому році за рахунок підвищення продуктивності праці.

2. Випуск продукції в плановому році:

$$V_{Пл} = V_{Пб} * J_y, \quad (2.14)$$

де $V_{Пл}$ — випуск продукції у плановому році;

$V_{Пб}$ — випуск продукції у базовому році;

J_y — Індексу росту обсягу реалізованої продукції.

3. Темпи росту показників прибутку планового року порівняно з базовим:

$$T. = \left(\frac{П_{пл}}{Пб} \right) * 100 - 100, \quad (2.15)$$

де T — темп росту показника прибутку планового року порівняно з базовим;

$\left(\frac{П_{пл}}{Пб} \right)$ — відношення обсягу прибутку у плановому році до обсягу прибутку базового року.

За даними формулами (2.13 – 2.15) проведемо розрахунок можливих шляхів зниження собівартості продукції, що будуть виражені відповідними показниками.

Таблиця 2.7 – Розрахунок показників зниження собівартості продукції КП «Міськвітло» за 2022-2024рр.

Роки	Собівартість виробу в плановому році	Випуск продукції в плановому році	Темп росту показників прибутку планового року порівняно з базовим	Планова рентабельність виробу
Плановий 2023 р.	23,15 %	118 шт.	18 %	77,48 %
Плановий 2024 р.	22,68 %	140 шт.	40 %	93,9 %
Плановий 2025 р.	30,096 %	145 шт.	45 %	77,09 %

Аналізуючи планові показники підприємства КП «Міськвітло» варто зазначити, що випуск продукції за три планових роки має зрости з 118 штук до 145 штук, при цьому у базовому 2022 році підприємства виробило 100 одиниць продукції. Щодо собівартості виробу, то у плановому 2025 році вона

збільшиться до 30,096% при чому темп росту показника прибутку збільшиться з 18 до 45%, що демонструє позитивну тенденцію у господарюванні підприємства.

Щодо аналізу зміни показників рентабельності (формула 2.16), то кількість факторів підвищення рентабельності є значною. Факторами підвищення прибутковості можуть бути: підвищення ефективності діяльності підприємства по збуту продукції. Перш за все, необхідно більше уваги приділяти підвищенню швидкості руху оборотних коштів, скороченню усіх видів запасів, домагатися максимально швидкого просування готових виробів від виробника до споживача. збільшення обсягу виробництва продукції, що випускається за рахунок більш повного використання виробничих потужностей підприємства; скорочення витрат на виробництво за рахунок підвищення рівня продуктивності праці, економічного використання сировини, матеріалів, палива, електроенергії, обладнання; усунення причини виникнення перевитрат фінансових ресурсів на управлінські і комерційні цілі; застосування найсучасніших механізованих і автоматизованих засобів для виробництва продукції; здійснення ефективної цінової політики, диференційованої по відношенню до окремих категорій покупців; суворе дотримання укладених договорів на поставку продукції; проведення масштабної і ефективної політики в області підготовки персоналу, що являє собою особливу форму вкладення капіталу; здійснення заходів, спрямованих на поліпшення матеріального клімату в колективі; удосконалення рекламної діяльності, підвищення ефективності окремих рекламних заходів. запровадження досягнень науково-технічного прогресу, в результаті чого зростає продуктивність праці; звільнення від зайвого і невстановленого устаткування, продавши або здавши його в оренду; вибір ефективної облікової політики; зниження собівартості продукції; підвищення ціни реалізації за умови підвищення якості продукції; розширення експорту.

Зміна показників рентабельності:

$$\Delta R = R_n - R_b, \quad (2.16)$$

де ΔR — зміна показників рентабельності;

$Rn. - Rб$ — різниця зміни показників рентабельності планового та базового періодів.

Таблиця 2.8 – Розрахунок зміни показників зміни рентабельності у планових періодах у %

Роки	Зміна показників рентабельності
Плановий 2023 р.	$77,48 - 65,24 = 12,24$
Плановий 2024 р.	$93,9 - 66,74 = 27,16$
Плановий 2025 р.	$77,09 - 52,63 = 25,27$

Отже, за даними таблиці 2.8 можна зробити висновок, що при правильному господарювання та використанні резервів підвищення рентабельності КП «Міськвітло» здатне значно покращити результати своєї фінансової діяльності.

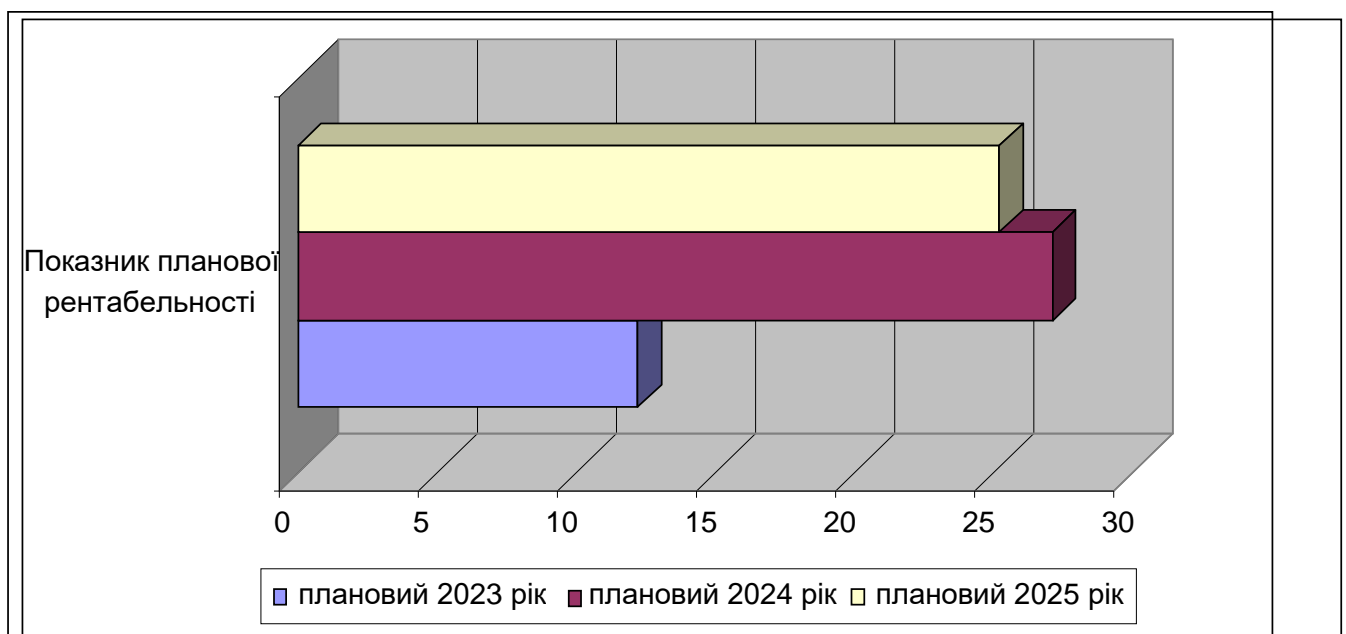

Рисунок 2.9 – Показники планової рентабельності КП «Міськвітло»

Отже, при управлінні рентабельністю необхідно не тільки фокусуватися на показниках прибутку, а й аналізувати структуру активів, джерел фінансування тощо, а також у ході поточної господарської діяльності намагатися постійно знаходити можливі шляхи підвищення ефективності діяльності компанії і резерви зростання рентабельності. Підприємство повинне використовувати як наявні на підприємстві внутрішні можливості підвищення ефективності роботи суб'єкта господарювання, так і пристосовувати до зовнішніх впливів та використовувати їх для підвищення результируючого показника роботи. Внутрішніми факторами підвищення рентабельності є організаційно-управлінські чинники, матеріально-технічні чинники, фінансові чинники, кадрові чинники. Щодо зовнішніх чинників, то сюди відносяться адміністративні, зовнішньоекономічні, ринкові чинники. Правильне маніпулювання впливами цих факторів та поєднання в продуманій плановій стратегії дозволить максимізувати критерій оцінки ефективності роботи підприємства.

Висновки до другого розділу

Сьогодні соціально відповідальні функції бізнесу, такі як розвиток соціальної інфраструктури, впровадження систем соціального забезпечення працівників, дотримання норм етичної поведінки у відносинах із працівниками, постачальниками та споживачами, а також створення позитивного емоційного клімату в колективі, відіграють важливу роль у формуванні репутації підприємства та його економічної стабільності. Соціальна відповідальність стала ключовим фактором, який дозволяє компаніям зміцнювати свої позиції на світових ринках, спрямовуючи діяльність не лише на отримання прибутків, але й на збагачення суспільства, підвищення добробуту та підтримання екологічної рівноваги.

В розділі проведено аналіз моделей соціальної відповідальності бізнесу, що реалізуються в світовій практиці та можуть бути використані в національній економіці.

Проведено аналіз фінансово-економічних показників КП «Міськвітло», зроблено розрахунок планових показників прибутковості та рентабельності діяльності підприємства

3 ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Стан, проблеми і перспективи розвитку підприємств комунальної сфери за умов сталого розвитку

Комунальне господарство є важливим багатогалузевим сектором економіки, основне призначення якого полягає у забезпеченні населення, бюджетних установ та комерційних підприємств комунальними послугами. Його діяльність відіграє ключову роль у сприянні соціально-економічному розвитку, забезпеченні комфортних умов життя громадян та зміцненні загальної безпеки держави.

Однак сучасний стан підприємств комунального господарства в Україні залишається складним. Через низку об'єктивних і суб'єктивних причин вони часто не здатні забезпечити належну ефективність роботи та високий рівень якості послуг для мешканців міст і регіонів. Поточний стан цієї життєво важливої галузі економіки можна охарактеризувати як кризовий, а подекуди навіть «аварійний», що проявляється у застарілій інфраструктурі, нестачі інвестицій та низькому рівні управлінських компетенцій. Сьогодні в Україні функціонує понад 14 тисяч комунальних підприємств, значна частина з яких є збитковими та залежними від державного чи місцевого фінансування [25].

Однією з головних проблем, яка вимагає особливої уваги, є недостатній рівень прозорості та підзвітності підприємств комунальної форми власності. Відсутність відкритих процедур контролю та звітності створює ризики корупційних проявів, нераціонального використання ресурсів і зниження довіри населення до їхньої роботи. В цьому випадку корпоратизація комунальних підприємств забезпечить ефективність, прозорість і стабільність управління, так як корпоратизація передбачає трансформацію цих підприємств у акціонерні товариства чи товариства з обмеженою відповідальністю. Такий підхід дозволить запровадити сучасні стандарти корпоративного управління,

забезпечити чіткий розподіл відповідальності між власниками та менеджментом, а також залучити інвестиції через підвищення довіри до підприємств [28].

Комунальні підприємства часто функціонують як «чорні скриньки» через непрозорість їхньої діяльності та відсутність ефективного державного контролю. Їх значна кількість і слабкі механізми моніторингу створюють перешкоди для належного управління. Нестача прозорості та підзвітності сприяє зловживанню службовим становищем, наприклад, шляхом нецільового використання коштів або передачі комунального майна в оренду чи лізинг на неконкурентних умовах, що завдає шкоди економіці та підриває довіру до цих установ [13].

Попри законодавчі реформи, створити дієвий механізм управління комунальними підприємствами поки не вдалося. Збитковість залишається поширеною проблемою. Інформація про діяльність КП часто розпорошена між різними джерелами, що ускладнює централізований аналіз даних та облік їхньої ефективності. Для розв'язання цих проблем необхідно вдосконалити корпоративне управління, запровадити погодження створення нових підприємств лише за обґрунтованої потреби та забезпечити централізований збір і аналіз даних щодо їхньої роботи.

Серед основних перешкод для впровадження нової системи державного регулювання є відсутність чітко визначених правил розподілу повноважень та обов'язків між центральними та місцевими органами влади. Це призводить до дисбалансу між наявними ресурсами та покладеними зобов'язаннями, що унеможлиблює їх виконання. Додатково, політичні спекуляції навколо галузі стримують необхідні реформи, оскільки регіональна влада уникає рішень, які можуть викликати соціальне невдоволення, таких як підвищення тарифів або тимчасове обмеження послуг.

Аналіз системи комунальних підприємств в Україні виявив низку негативних чинників, що впливають на їхній фінансовий стан. Основними джерелами фінансування КП залишаються державний та місцеві бюджети,

платежі населення і бізнесу за житлово-комунальні послуги, а також інвестиції і кредити. Водночас економічні стимули для залучення інвесторів у розвиток КП є недостатньо ефективними, попри те, що їх основи закріплені на законодавчому рівні [13].

Перспективи розвитку комунального господарства пов'язані з впровадженням сучасних управлінських практик, цифрових технологій для автоматизації процесів, залученням інвестицій через механізми державно-приватного партнерства, а також із впровадженням екологічних стандартів. Покращення прозорості та підзвітності діяльності цих підприємств стане ключовим фактором у підвищенні ефективності їхньої роботи та забезпеченні довготривалого сталого розвитку галузі.

Проведення реформи управління комунальними підприємствами є частиною реалізації інтеграційного процесу України до Європейського Союзу. Угода про асоціацію передбачає приведення українського законодавства до європейських стандартів, зокрема у сфері корпоративного управління. Європейський Союз та Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) рекомендують корпоратизацію як ефективний інструмент для підвищення прозорості управління [25].

У країнах Європейського Союзу корпоратизовані комунальні підприємства стали яскравим прикладом успішного реформування державних активів. Така трансформація дозволила мінімізувати корупційні ризики, підвищити прозорість управління та забезпечити ефективне використання фінансових ресурсів. Завдяки цьому якість надання послуг населенню суттєво зросла, а самі підприємства стали конкурентоспроможними та стійкими до економічних викликів.

Впровадження принципів корпоративного управління, зокрема чіткий розподіл відповідальності, підзвітність і прозорість, сприяло створенню умов для залучення інвестицій, інноваційних рішень та підвищення продуктивності праці. Більше того, корпоратизація відкрила можливості для партнерства з

приватним сектором, що позитивно вплинуло на розвиток інфраструктури та модернізацію послуг.

Досвід ЄС у реформуванні комунальних підприємств є цінним орієнтиром для країн, які прагнуть підвищити ефективність державних активів і досягти високих стандартів у забезпеченні життєдіяльності населення. Наприклад, у Швеції теплопостачальне підприємство Stockholm Exergi працює як спільний проєкт муніципалітету та приватних інвесторів де 50% акцій належать муніципалітету, 50% — приватним інвесторам. Вони створили наглядову раду, яка враховує інтереси обох сторін, що дозволяє забезпечити якісні послуги та фінансову стабільність. Постійний контроль і професійне управління дозволяють підприємству працювати з мінімальними витратами і забезпечувати якісні послуги [25].

Корпоратизація відкриває для України шлях до модернізації управління комунальними підприємствами, зниження рівня корупції та підвищення якості послуг, що надаються населенню. Це не лише технічна зміна, а стратегічний крок у напрямку реформування всієї економічної системи. Завдяки корпоратизації стає можливим вирішення накопичених проблем у сфері комунального господарства, підвищення ефективності управлінських процесів, створення умов для сталого розвитку та приведення українського законодавства у відповідність до стандартів Європейського Союзу.

Також викликом для підприємств комунальної сфери стало впровадження ціле сталого розвитку. Хоча, як показала практика зарубіжних країн, успішні проєкти зі сталого розвитку передбачають комплексне вирішення проблем, що включає в себе енергоефективність, управління відходами, озеленення, транспортну інфраструктуру та залучення громадськості, впровадження нових технологій та інноваційних рішень, що є ключовим фактором успіху, співпрацю між міською владою, бізнесом та громадськістю, що є необхідною умовою для реалізації масштабних проєктів. Як приклади успішної реалізації проєктів зі сталого розвитку в комунальній сфері можна назвати Копенгаген (Данія) - місто успішно перейшло на використання велосипедів та громадського

транспорту, а також широко застосовує сонячні панелі для живлення вуличного освітлення та будівель з метою досягнення енергоефективності та відновлювання джерел енергії. В напрямку управління відходами можна навести приклади таких міст як Мюнхен (Німеччина), Амстердам (Нідерланди). Так, у Мюнхені впроваджено систему сортування сміття з високим рівнем переробки, також місто активно розвиває компостування органічних відходів. Амстердам використовує інноваційні підходи до управління відходами, включаючи підземні контейнери та системи пневматичного транспортування сміття. В сфері використання інноваційних технологій прикладом можуть бути Барселона (Іспанія), Копенгаген (Данія). Барселона використовує датчики та сенсори для збору даних про споживання енергії, рух транспорту та якість повітря, що дозволяє оптимізувати міські процеси. Копенгаген створило інтелектуальну систему управління освітленням, яка автоматично регулює яскравість вуличних ліхтарів залежно від часу доби та руху транспорту.

Вивчаючи і враховуючи досвід зарубіжних країн для українських міст, громад і підприємств можна визначити перспективні напрями розвитку такі як:

1. Модернізація інфраструктури. Інвестиції у відновлення та оновлення комунальних мереж, зокрема систем водопостачання, тепlopостачання та енергетики, можуть суттєво підвищити ефективність роботи підприємств.

2. Впровадження інноваційних технологій. Використання цифрових рішень, таких як «розумні» системи моніторингу та управління, сприятиме підвищенню якості послуг і зниженню експлуатаційних витрат.

3. Енергозбереження та відновлювані джерела енергії. Застосування енергоефективних технологій, розвиток сонячної, вітрової та геотермальної енергетики зменшить залежність від традиційних ресурсів і сприятиме зниженню вуглецевого сліду.

4. Партнерство з приватним сектором. Залучення інвестицій через механізми державно-приватного партнерства (ДПП) відкриває можливості для прискореного розвитку комунальної інфраструктури.

5. Підвищення екологічної відповідальності. Впровадження екологічних стандартів, систем сортування та переробки відходів дозволить знизити вплив на довкілля та підвищити екологічну свідомість громадян.

6. Розвиток людського капіталу. Реалізація програм навчання та підвищення кваліфікації персоналу сприятиме підвищенню ефективності роботи підприємств і створенню нових робочих місць.

7. Залучення інноваційних моделей фінансування. Використання грантів, міжнародних кредитних програм та екологічних фондів може забезпечити ресурсами для реалізації проектів сталого розвитку.

Отже, розвиток комунальних підприємств у напрямку сталого розвитку забезпечує не лише ефективніше використання ресурсів та зниження впливу на довкілля, а й підвищує якість життя громадян, створюючи умови для довгострокового економічного та соціального процвітання.

3.2 Заходи удосконалення функціонування КП «Міськсвітло» та реалізації цілей сталого розвитку

Однією з найважливіших галузей в системі житлово-комунального господарства Старокостянтинівської міської територіальної громади є комунальна сфера міста, яка покликана забезпечити життєдіяльність громади шляхом створення сприятливих умов для комфортного проживання населення.

Важливою складовою комунального господарства Старокостянтинівської міської територіальної громади є зовнішнє освітлення, що утворює не тільки гарний загальний вигляд міста, але й головним чином - здорові та культурні умови життя населення. Невід'ємною складовою організації благоустрою міста є утримання та поточний ремонт мереж зовнішнього освітлення.

Забезпечення належного функціонування мереж зовнішнього освітлення на території громади здійснює Старокостянтинівське комунальне підприємство

«Міськсвітло», яке є спеціалізованим експлуатаційним підприємством, створеним з метою утримання та експлуатації електромереж зовнішнього освітлення.

КП «Міськсвітло» для забезпечення безперебійної роботи зовнішнього освітлення здійснює утримання мереж та об'єктів зовнішнього освітлення територіальної громади, а також підприємств та організацій, шляхом проведення їх ремонту, модернізації, технічного переоснащення та обслуговування.

Роботи з ремонту та утримання елементів зовнішнього освітлення спрямовані на забезпечення та збереження їх технічного та естетичного стану, підвищення експлуатаційних якостей та продовження їх строків служби.

До елементів зовнішнього освітлення належать:

- електромережі, включаючи розподільчі мережі електропередач до 1000 В (кабельні та повітряні);
- обладнання диспетчерського зв'язку;
- автоматика і телемеханіка, яка обслуговує мережі зовнішнього освітлення;
- світильники всіх типів;
- прожекторні установки;
- пункти живлення засобів та обладнання ПВ;
- опори всіх типів та тросові підвіси.

Як частина комунального господарства, КП «Міськсвітло», створене для забезпечення дозвілля, відпочинку населення, задоволення культурно-побутових потреб громади. Якісне освітлення забезпечує скорочення кількості дорожньо-транспортних пригод, збільшує швидкість руху транспорту, знижує вуличну злочинність і вандалізм, підвищує екологічну безпеку (менше зорових стресів, викликаних візуальним хаосом і дискомфортною яскравістю, недоліком світлових орієнтирів та інформації, скорочується викид газів).

Пріоритетним напрямком діяльності КП «Міськсвітло» є впровадження сучасних технологій. Однією з найбільших проблем на шляху до

енергозбереження є постійно зростаюче споживання електроенергії в зв'язку із зростанням будівництва житлових комплексів, нових доріг та їх реконструкцій, що створило передумови для подальшого впровадження заходів з підвищення рівня ефективності енергоспоживання.

Основними проблемами підприємства є:

- постійне збільшення вартості електроенергії та паливо-мастильних матеріалів;
- зношеність мереж зовнішнього освітлення;
- експлуатація великої кількості енергоємних та небезпечних світильників з газорозрядними лампами, що містять ртуть (заміна ламп).

Моніторинг проблематики та факторів її поглиблення системи зовнішнього освітлення Старокостянтинівської міської територіальної громади визначив основні слабкі сторони функціонування підприємства, а саме:

- низький рівень освітлення міських вулиць, площ та скверів у вечірній та нічний час, що пов'язаний з використанням малоефективних світильників і джерел світла;
- відсутність автоматизованих моделей управління системою зовнішнього освітлення в селах ОТГ;
- наявність вуличних світильників, які не відповідають сучасним вимогам і нормативам щодо якісного енергозберігаючого та нормативного освітлення;
- недостатня матеріально-технічна оснащеність КП «Міськвітло».

Саме такий стан речей пояснює незадоволеність мешканців Старокостянтинівської міської територіальної громади станом вуличного освітлення, постійними наріканнями та критичними зверненнями до органу місцевого самоврядування. Якщо розглянути існуючі проблеми під значно ширшим кутом, можна зробити висновок, що без залучення значних додаткових джерел фінансування і без сприяння місцевої влади у напрямку покращення вуличного освітлення Старокостянтинівської міської територіальної громади, розв'язати проблеми є вкрай важко і практично

неможливо. Так, для освітлення вулиць Старокостянтинівської міської територіальної громади задіяні 18474 світлових точок, з яких 6851 з лампами LED, 104 з лампами ДРЛ, 6935 з лампами ДНАТ та 4584 з світильниками LED.

Близько 50% світильників у Старокостянтинівській міській територіальній громаді не відповідають вимогам сучасних нормативів, це має негативні наслідки, оскільки при русі по автомобільній дорозі у нічний чи вечірній час, або в умовах поганої видимості здатність відрізнити об'єкти безпосередньо на дорозі і на прилеглий до неї території залежить від параметрів вуличного освітлення, зокрема, рівня освітлення дороги, рівномірності освітлення, обмеження осліпленню, наявності і зручності використання дорожньої інформації. Це посилює загрозу виникнення випадків дорожньо-транспортних пригод, і що найгірше – травматизму громадян у вечірній та нічний час.

Враховуючи вище зазначене, впровадження інноваційних та цифрових технологій у діяльність КП «Міськсвітло» спрямоване на оптимізацію роботи підприємства, підвищення ефективності управління міським освітленням та забезпечення більш якісного обслуговування населення. Зокрема, впровадження сучасних систем автоматизації дозволяє дистанційно контролювати і керувати освітленням вулиць, парків та інших об'єктів міської інфраструктури. Завдяки застосуванню цифрових рішень, таких як інтернет речей (IoT) та «розумне» освітлення, підприємство може забезпечити економію енергоресурсів, знизити експлуатаційні витрати та підвищити довговічність обладнання.

Розвиток КП «Міськсвітло» в контексті реалізації цілей сталого розвитку є важливим кроком до створення екологічно безпечного, енергоефективного та комфортного міського середовища. У своїй діяльності підприємство може зробити вагомий внесок у досягнення ключових цілей сталого розвитку, таких як забезпечення доступу до недорогих, надійних, стійких і сучасних джерел енергії (ЦСР 7), створення стійкої інфраструктури, сприяння інноваціям (ЦСР 9) та боротьба зі зміною клімату (ЦСР 13) (Табл.3.1)

Одним із ключових напрямів є впровадження енергоефективних технологій, таких як використання LED-освітлення, яке споживає значно менше енергії, ніж традиційні лампи, та має триваліший термін експлуатації. Це дозволяє знизити витрати на електроенергію, скоротити викиди парникових газів і зменшити вплив на довкілля.

Таблиця 3.1 – Цілі сталого розвитку та заходи по їх впровадженню

Цілі сталого розвитку	Заходи впровадження	Характеристика та заходи
Ціль 7: Доступна та чиста енергія	Перехід на енергоефективне освітлення:	Заміна традиційних ламп на енергозберігаючі LED-лампи дозволить значно скоротити споживання електроенергії та зменшити викиди парникових газів.
	Впровадження інтелектуальних систем управління освітленням:	Використання датчиків руху та світла дозволить автоматично регулювати яскравість освітлення залежно від часу доби та погодних умов, що додатково зменшить споживання енергії.
	Розвиток альтернативних джерел енергії:	Розгляд можливості використання сонячних батарей для живлення вуличного освітлення в певних районах міста
Ціль 9: Промисловість, інновації та інфраструктура	Інновації в сфері освітлення	Впровадження нових технологій та рішень в області вуличного освітлення.
	Співпраця з науковими установами	Спільні проекти з університетами та науковими центрами для розробки нових енергоефективних рішень.
Ціль 11: Сталий розвиток міст і населених пунктів	Створення смарт-міст	Інтеграція систем освітлення в загальну міську інфраструктуру для створення розумних міст.
	Озеленення міських територій	Використання енергоефективного освітлення для створення затишних зон відпочинку та озеленення міських просторів
	Безпечне освітлення	Забезпечення належного освітлення пішохідних зон, велосипедних доріжок та парків для підвищення безпеки громадян
Ціль 12: Відповідальне споживання та виробництво	Закупка обладнання та матеріалів у місцевих виробників	Підтримка місцевого виробництва та скорочення транспортних витрат.
	Переробка відходів	Організація збору та переробки відходів, що утворюються в процесі діяльності

		підприємства
Ціль 13: Боротьба зі зміною клімату	Зменшення вуглецевого сліду	Впровадження заходів, спрямованих на зменшення викидів парникових газів, пов'язаних з діяльністю підприємства.
	Участь у міських програмах з енергоефективності:	Активна участь у міських ініціативах, спрямованих на підвищення енергоефективності

Підприємство також може впроваджувати системи «розумного» освітлення, які автоматично адаптуються до умов навколишнього середовища, наприклад, знижують інтенсивність освітлення вночі або в умовах низького трафіку. Такий підхід забезпечує не лише економію енергії, а й підвищує рівень комфорту та безпеки для мешканців міста.

Значну роль відіграє модернізація та автоматизація процесів управління міським освітленням, що дозволяє підвищити якість послуг, забезпечити швидке реагування на технічні проблеми та зменшити експлуатаційні витрати. Усе це сприяє стійкості міської інфраструктури та ефективнішому використанню ресурсів.

Розвиток КП «Міськвітло» у цьому напрямі також сприяє соціальній складовій сталого розвитку, створюючи безпечніші, зручніші та сучасні умови для жителів міста. Таким чином, підприємство може стати зразком того, як реалізація цілей сталого розвитку приносить користь як суспільству, так і довкіллю. Впровадження заходів, спрямованих на досягнення ЦСР, не тільки сприятиме покращенню екологічної ситуації в місті, але й дозволить КП "Міськвітло" заощадити кошти на оплаті електроенергії та підвищити свою репутацію як соціально відповідального підприємства.

Інноваційні технології також сприяють швидкому реагуванню на технічні несправності та оперативному їх усуненню, що значно покращує якість надання послуг. Крім того, цифровізація процесів дозволяє ефективніше планувати роботу підприємства, аналізувати дані про споживання енергії та впроваджувати екологічно відповідальні рішення, що відповідають концепції сталого розвитку. Впровадження інноваційних, цифрових технологій в

діяльність комунального підприємства "Міськвітло" є не лише актуальним трендом, а й необхідністю для підвищення ефективності, енергоефективності та якості послуг. Цифрова трансформація може перетворити традиційне вуличне освітлення на інтелектуальну систему, яка не тільки забезпечує безпеку та комфорт мешканців, але й сприяє розвитку Smart City (Табл.3.2).

Таблиця 3.2 – Впровадження цифрових технологій для покращення діяльності КП «Міськвітло»

Цифрові технології	Інструменти	Характеристика
Інтелектуальні системи управління освітленням (Smart Lighting)	Датчики руху та світла	Автоматично регулюють яскравість освітлення залежно від рівня освітленості та присутності людей, що дозволяє значно зекономити електроенергію
	Дистанційне управління	Можливість керувати освітленням в режимі реального часу за допомогою спеціального програмного забезпечення, що дозволяє оперативно реагувати на будь-які зміни.
	Прогнозування та аналіз даних	За допомогою штучного інтелекту можна прогнозувати потреба в освітленні та оптимізувати роботу системи.
Інтернет речей (IoT)	Сенсори для моніторингу стану мережі	Дозволяють своєчасно виявляти несправності та проводити ремонтні роботи.
	Збір даних про навколишнє середовище	Інтеграція з метеостанціями для адаптації рівня освітлення до погодних умов.
Геоінформаційні системи (GIS)	Візуалізація мережі освітлення	Створення детальних карт з інформацією про розташування кожного світильника, його характеристики та стані
	Оптимізація маршрутів обслуговування	Планування маршрутів для бригад ремонтників з урахуванням розташування несправностей
Блокчейн	Прозорість та безпека даних	Забезпечення високого рівня безпеки даних про споживання електроенергії, обслуговування та інші параметри.
	Розумні контракти	Автоматизація процесів оплати та укладання договорів

Перевагами впровадження інноваційних, цифрових технологій в діяльність КП «Міськвітло» є:

- зниження енергоспоживання за рахунок використання енергоефективного обладнання та інтелектуальних систем управління;
- підвищення надійності мережі для своєчасне виявлення та усунення несправностей;
- оптимізація витрат, в тому числі зменшення витрат на обслуговування та ремонт.
- покращення якості обслуговування, швидка реакція на звернення громадян;
- створення Smart City забезпечить інтеграція в міську інфраструктуру та сприяння розвитку розумних міст;
- збільшення прозорості та відкритості, тобто надання громадськості доступу до інформації про роботу системи освітлення.

Для того щоб реалізувати зазначені заходи необхідно провести оцінку стану інфраструктури міста з визначенням сильних та слабких сторін, розробити концепцію цифрової трансформації надання комунальних послуг та функціонуючої інфраструктури, провести аналіз ринку та вибрати оптимальні технології з урахуванням бюджету та потреб підприємства, провести поетапне впровадження проекту з метою зниження ризиків та поступового освоєння нових технологій, провести підготовку персоналу для роботи з новими системами та технологіями.

Таким чином, інноваційні технології стають невід'ємною частиною стратегії розвитку КП «Міськвітло», спрямованої на підвищення рівня комфорту та безпеки міського середовища. Впровадження інноваційних технологій в діяльність КП «Міськвітло» є довгостроковою інвестицією, яка принесе значні переваги як для підприємства, так і для міста в цілому. Це дозволить підвищити якість життя мешканців, зменшити навантаження на довкілля та зробити місто більш привабливим для інвесторів.

Отже, соціально відповідальна поведінка підприємств забезпечує не лише процвітання бізнес-структур, а й сприяє підвищенню якості життя населення та сталому розвитку економіки. Вона є основою для формування суспільства з високими соціальними стандартами, створення сприятливого інвестиційного клімату та впровадження інноваційних підходів у виробництві.

Висновки до третього розділу

Підприємства комунальної сфери відіграють ключову роль у житті будь-якого міста. Вони забезпечують населення житлом, водою, енергією, транспортом та іншими необхідними послугами. Однак, у сучасних умовах сталого розвитку, комунальні підприємства стикаються з низкою проблем та викликів.

Перспективи розвитку підприємств комунальної сфери пов'язані з удосконаленням нормативної бази, впровадженням інноваційних управлінських рішень, підвищенням рівня прозорості та автоматизацією процесів. Залучення приватних інвестицій та забезпечення конкурентних умов для оренди чи лізингу майна сприятиме ефективнішому функціонуванню ринку житлово-комунальних послуг, що позитивно позначиться на загальному стані комунальної сфери.

Компанії, які інтегрують принципи соціальної відповідальності, зміцнюють свою репутацію, залучають інвестиції та отримують лояльність споживачів. Вони стають партнерами в реалізації глобальних ЦСР, сприяючи їх популяризації та впровадженню в різних секторах економіки. Впровадження заходів, спрямованих на досягнення ЦСР, не тільки сприятиме покращенню екологічної ситуації в місті, але й дозволить КП "Міськвітло" заощадити кошти на оплаті електроенергії та підвищити свою репутацію як соціально відповідального підприємства.

Соціальна відповідальність є практичним механізмом для досягнення цілей сталого розвитку. Вона дозволяє бізнесу та організаціям ефективно поєднувати свої економічні інтереси з вирішенням соціальних і екологічних проблем, що робить внесок у формування стійкого майбутнього для всього людства.

ВИСНОВКИ

Соціальна відповідальність та цілі сталого розвитку – це два нерозривно пов'язані поняття. Обидва спрямовані на створення більш справедливого, процвітаючого та стійкого майбутнього.

В роботі визначено методичний підхід до внутрішнього моніторингу рівня соціальної відповідальності, що складається з п'яти етапів: визначення цілей і стратегічних показників, оцінка та аналіз локальних показників за результатами, розрахунок групових і інтегральних показників, аналіз даних і розробка рекомендацій для підвищення рівня результативності, візуалізація і документування отриманих даних.

Систематизовано критерії корпоративної соціальної діяльності підприємства, зокрема етичний, юридичний, інтеграційний, економічний та філантропічний, враховуючи інтереси як зовнішніх, так і внутрішніх стейкхолдерів підприємства.

Визначені основні показники соціальної відповідальності бізнесу. Індекси соціальної відповідальності – це інструменти, які дозволяють оцінити рівень соціальної відповідальності компанії. Вони допомагають виміряти, наскільки бізнес враховує екологічні, соціальні та економічні фактори у своїй діяльності. Завдяки цим індексам, інвестори, споживачі та інші зацікавлені сторони можуть порівняти різні компанії та зробити вибір на користь тих, хто діє більш відповідально.

Індекси соціальної відповідальності є важливим інструментом для оцінки та порівняння діяльності компаній. Вони допомагають створити більш прозорий і відповідальний бізнес-середовище. Для українських компаній використання індексів соціальної відповідальності може стати кроком до підвищення конкурентоспроможності на глобальному ринку та зміцнення репутації.

Комунальні підприємства відіграють фундаментальну роль у забезпеченні життєдіяльності міських громад, надаючи населенню житло, воду, енергоресурси, транспортні послуги та інші життєво необхідні сервіси. Проте сучасні умови сталого розвитку ставлять перед ними низку викликів, які потребують інноваційного підходу до управління та організації їхньої діяльності.

Комунальне підприємство «Міськвітло» відіграє важливу роль у забезпеченні якісного функціонування системи зовнішнього освітлення міста. Його діяльність спрямована на підвищення комфорту та безпеки мешканців, естетичний вигляд вулиць, а також оптимізацію споживання енергетичних ресурсів.

У процесі дослідження встановлено, що підприємство здійснює комплекс заходів із технічного обслуговування, модернізації та заміни освітлювального обладнання. Окрім того, значна увага приділяється впровадженню енергоефективних технологій, таких як LED-освітлення, що дозволяє зменшити витрати на електроенергію та знизити екологічне навантаження.

Водночас аналіз діяльності КП «Міськвітло» виявив низку проблем, серед яких: необхідність залучення додаткових інвестицій, вдосконалення технічної бази, а також підвищення рівня автоматизації процесів. Для подолання цих викликів доцільним є запровадження сучасних підходів до управління підприємством, зокрема цифровізації роботи та залучення державно-приватного партнерства.

Таким чином, ефективне функціонування КП «Міськвітло» сприяє сталому розвитку міської інфраструктури та підвищенню якості життя населення, а також слугує важливим чинником екологічної та енергетичної безпеки міста.

Перспективи розвитку комунальних підприємств нерозривно пов'язані з модернізацією нормативно-правової бази, впровадженням новітніх управлінських рішень, підвищенням рівня прозорості та автоматизацією процесів. Важливим аспектом є залучення приватних інвестицій і створення

конкурентних умов для оренди або лізингу майна, що сприятиме ефективнішому функціонуванню ринку житлово-комунальних послуг. Це дозволить поліпшити якість наданих послуг, оптимізувати витрати та забезпечити довгострокову фінансову стабільність підприємств.

Компанії, які активно інтегрують принципи соціальної відповідальності, посилюють свою репутацію, залучають інвестиції та здобувають довіру споживачів. Вони стають партнерами в досягненні глобальних цілей сталого розвитку (ЦСР), сприяючи їхній реалізації у різних секторах економіки. Наприклад, впровадження енергоощадних заходів у КП "Міськвітло" не лише дозволить заощаджувати на електроенергії, але й сприятиме зменшенню екологічного навантаження, підвищуючи репутацію підприємства як соціально відповідальної організації.

Соціальна відповідальність виступає дієвим механізмом для досягнення цілей сталого розвитку, забезпечуючи гармонійне поєднання економічних інтересів бізнесу з вирішенням соціальних та екологічних проблем. Це створює передумови для формування стійкого та екологічно орієнтованого майбутнього, сприяючи підвищенню якості життя та соціальної справедливості.

Соціальна відповідальність і цілі сталого розвитку – це невід’ємні частини сучасного бізнесу. Компанії, які впроваджують принципи соціальної відповідальності, роблять внесок у створення більш справедливого та стійкого майбутнього.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ

1. Білан О.С. Формування стратегії корпоративної соціальної відповідальності. Економіка і суспільство. 2017. Випуск 11. С.166-169 URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/11_ukr/27.pdf
2. Глєбова А.О., Маховка В.М., Шулигін С.А. Стратегія корпоративної соціальної відповідальності: формування та реалізація. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2018. Випуск 22. Ч. 1. С.52-57
3. Гордієнко Л.А. Моделі корпоративної соціальної відповідальності Вісник Одеського національного університету імені І.І. Мечнікова. 2014. Т.19. – Вип.2/5. С.34-37
4. Грицина Л.А. Механізм формування корпоративної соціальної відповідальності в управлінні підприємством. Автореферат дис. к.е.н., Спеціальність 08.00.04 – економіка та управління підприємствами, Хмельницький, 2009.
5. Грунтковський В.Ю. Корпоративна соціальна відповідальність: навчальний посібник. Чернівці: ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2017. 138 с.
6. Гусєва О.Ю., Воскобоева О.В., Хлевицька Т.Б. Соціальна відповідальність бізнесу: навчальний посібник. Київ. Державний університет телекомунікацій, 2020. 222 с.
7. Дідур, С., Глухова, В., & Кравченко, Х. Аналіз та оцінка прозорості діяльності комунальних підприємств в умовах децентралізації. Економіка і суспільство. 2021. №24. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-24-39>
8. Євтушенко В.А. Оцінка корпоративної соціальної відповідальності: методи, об'єкти, показники. Вісник НТУ «ХПІ». 2013. №46. С. 53–63.
9. Жулин О.В., Зеленьок-Джунь Л.В. Управління фінансовими ресурсами комунальних підприємств і перспективи їх розвитку. Бізнес-інформ. 2020. No 7. URL: http://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2020-7_0-pages-174_180.pdf

10. Індекс ESG прозорості українських компаній 2020 сайт. URL: <https://index.cgpa.com.ua>
11. Іпполітова І.Я., Кулинич І.Е. Корпоративна соціальна відповідальність: глобальні впливи на підприємства України Глобалізація та розвиток інноваційних систем: тенденції, виклики, перспективи: матеріали І Міжнар. наук.-практ. конф., 3-4 листопада 2022 р. - Харків : Держ. біотехнологічний ун-т. 2022. – С. 454- 455. URL: http://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/28725/1/Матеріали_конференції_%203_4_11_2022_ДБТУ_Кулініч.pdf
12. Колот А. М. Сучасна філософія корпоративної соціальної відповідальності: еволюція поглядів. Україна: аспекти праці. 2013. № 8. С. 3–17.
13. Комунальні підприємства – хронічна проблема країни. Як це змінити. URL: <https://ces.org.ua/utility-companies-4/>
14. Конфедерація роботодавців України URL: <http://www.conf.eu.org/ua/home.html>
15. Концепція Національної стратегії соціальної відповідальності бізнесу в Україні URL: http://svb.ua/sites/default/files/201108_konceptsiya_nacionalnoyi_strategiyi_svb.pdf
16. Корнієвський С.В., Чала В.С. Сутність поняття «Соціальна відповідальність» в економічній теорії. Економічний простір. 2023. №187. С.9-14 URL: <https://prostir.pdaba.dp.ua/index.php/journal/article/view/1310/1260>
17. Корпоративна соціальна відповідальність. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Корпоративна_соціальна_відповідальність
18. Корпоративна соціальна відповідальність: Конспект лекцій [Електронний ресурс]: навч. посіб. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського. 2023. 138с. URL: <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/0083f4a7-2adf-464f-9bc8-557f609fa11d/content>
19. Корпоративна соціальна відповідальність: моделі та управлінська практика: підручник / Саприкіна М.А., Ляшенко О.М, Саєнсус М.А., Місько

Г.А., Зінченко А.Г.; за наук. ред. д.е.н., проф., засл. діяч науки і техніки України Редькіна О.С. К.: ТОВ «Фарбований лист», 2011. 480 с.

20. Ласукова А.С. Порівняльний аналіз моделей корпоративної соціальної відповідальності в банках світу. Вісник Запорізького національного університету. Серія: Економічні науки. 2012. №3(15). С.181-188

21. Лук'янов В.І. Аналіз сучасного стану та тенденцій розвитку житлово-комунального господарства регіонів України. Проблеми економіки. 2017. №4. С. 206-211. URL: https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2017-4_0-pages-206_211.pdf

22. Ляшук К.П. Моделі корпоративної соціальної відповідальності. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2019. №6 том1. С.103-106

23. Мельниченко О. А., Ващенко В. О. Сучасні концепції подальшого реформування житлово-комунального господарства України. Теорія та практика державного управління. 2013. Вип. 1. С. 10–16

24. Національна доповідь "Цілі сталого розвитку: Україна-2017", яка визначає базові показники для досягнення Цілей сталого розвитку (ЦСР) URL: <http://www.un.org.ua/ua/publikatsii-ta-zvity/un-in-ukraine-publications/4203-2017-natsionalna-dopovid-tsili-stalohorozvytku-ukrainaiaka-vyznachaie-bazovi-pokaznyky-dlia-dosiahnenniatsilei-staloho-rozvytku-tssr>

25. Новицький Д. Корпоратизація комунальних підприємств – реформа, яка змінить Україну. Економічна правда. 2024. URL: <https://epravda.com.ua/experts/korporatizaciya-komunalnih-pidpriyemstv-reforma-yaka-zminit-ukrajinu-800933/>

26. Охріменко О.О., Іванова Т.В. Соціальна відповідальність. Навч. посіб. Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут». 2015. 180 с.

27. Павлюк К. В., Степанова О. В. Розвиток державно-приватного партнерства у сфері житлово-комунального господарства в Україні. Економіка промисловості. 2010. № 1. С. 172–182.

28. Парубець О. М., Сугоняко Д. О., Краснянська Ю. В. Напрями вдосконалення механізму фінансування житлово-комунального господарства України. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2017. Вип. 3 (08). С. 302–306.

29. Пішпек С. Теорії корпоративного управління та становлення корпоративного сектора Вісник Київського Національного університету ім. Тараса Шевченка. Випуск 41. 2008. С.12-14.

30. Поплавська О. В. Оцінка рівня корпоративної соціальної відповідальності промислових підприємств. East European Science Journal. 2018. № 7 (35). Vol. 3. P.54–62

31. Поплавська О. В. Світова практика впровадження корпоративної соціальної відповідальності: наслідки та реалії. Економіка та управління національним господарством: стан, тенденції та перспективи : тези доп. І Міжнар. наук.-практ. конф. (Одеса, 29–30 травня 2014 р.). Одеса : Пальміра, 2014. С.118–120

32. Поплавська О. В. Теоретичні та практичні підходи до аналізу моделей корпоративної соціальної відповідальності та світовий досвід їх реалізації. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2017. № 2. Т. 1. С. 57–63

33. Поплавська О.В. Формування стратегії корпоративної соціальної відповідальності підприємств за умов розвитку інтеграційних процесів. – Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). Хмельницький національний університет. Хмельницький, 2019.

34. Сіренко Н.М., Лункіна Т.І., Бурковська А.В. Соціальна відповідальність: навч. посіб. /. Миколаїв: МНАУ, 2021. 216 с.

35. Соціальна відповідальність: навч.посіб. [А.М. Колот, О.А. Грішнова, О.О. Герасименко та ін.]; за заг. ред. А.М.Колота. – К.: КНЕУ, 2015. – 519с.

36. Шандова Н.В., Жосан Г.В. Соціальна відповідальність: навчальний посібник. Херсон: Вид-во ПП Вишемирський В.С., 2016. URL: https://pidruchniki.com/83403/sotsiologiya/kontseptsii_sotsialnoyi_vidp
37. Akhilesh. Social Responsibility in Business: Meaning, Types, Examples, and Criticism. URL: <https://www.investopedia.com/terms/s/socialresponsibility.asp>
38. Carroll A. B. The Pyramids of Corporate Social Responsibility: Toward the Moral Management of Organizational Stakeholders. Business and Horizons. 1991. Vol. 34, N 4. P. 39–48.
39. CSR Ukraine.org
40. Friedman M. The Social Responsibility of Business is to Increase its Profits. New York Times Magazine. 1970, September 13. P. 126.
41. ISO 26000 URL: <http://www.iso.org/iso/home.htm>
42. Lizarzaburu Edmundo R., Jesús del Brío Corporate Social Responsibility Review. Corporate Ownership & Control 2015, Volume 13, Issue 1, P.712-723
43. Post J. E., Preston L. E., Sachs S. Redefining the Corporation: Stakeholder Management and Organizational Wealth. Stanford University Press, California. 2002. P. 320

Додатки

Додаток А

Перелік та вартість послуг Хмельницького комунального підприємства "МіськСвітло" (грн.)

№ з/п	Назва послуги	Одиниця виміру	Вартість без ПДВ	Вартість з ПДВ
1	Робота ГАЗ-3223 Газель чергова № 86-21	1 год.	134,22	161,06
2	Робота ГАЗ-53 бортова № 130-00	1 год.	95,09	114,11
3	Робота автокрана № 59-14	1 год.	374,05	448,86
4	Робота автогідропідіймача АР-18-2Е № 04-93	1 год.	204,06	244,87
5	Робота автогідропідіймача АРТ-17 М № 22-96	1 год.	211,19	253,43
6	Робота автогідропідіймача АРТ-17 М № 60-47	1 год.	211,66	253,99
7	Робота автогідропідіймача ТК-Г 33092 АРР 18 № 25-70	1 год.	219,61	263,53
8	Робота бурильно-кранової машини БКМ-2МТ	1 год.	189,52	227,42
9	Вартість витрат на розробку технічних умов	1 шт.	1295,02	1554,02
10	Вартість витрат на розробку технічних умов для інтернет провайдерів	1 шт.	1677,58	2013,10
11	Робота по заміні світильника	1 шт.	357,14	428,57
12	Вартість витрат на обслуговування мереж зовнішнього освітлення організацій, що обслуговуються по договорах	1 шт.	58,55	70,26
13	Вартість витрат на обслуговування мереж зовнішнього освітлення організацій, що обслуговуються по договорах з лампою натрієвою	1 шт.	58,55	70,26
14	Вартість плати за автостоянку машин (легкові авто та малий бус, автокран)	1 автом.	250,00	300,00
15	Вартість плати за автостоянку машин (великий бус)	1 автом.	291,67	350,00
16	Вартість плати за автостоянку машин (автобус)	1 автом.	333,33	400,00
17	Вартість плати за експлуатацію проміжної опори з площею перерізу алюмінієвого кабелю від 2,5 до 6 мм	1 опора	17,32	20,78
18	Вартість плати за експлуатацію проміжної опори з площею перерізу алюмінієвого кабелю від 10 до 16 мм	1 опора	19,05	22,86
19	Вартість плати за експлуатацію проміжної опори з площею перерізу алюмінієвого кабелю від 25 до 35 мм	1 опора	19,91	23,90
20	Вартість плати за експлуатацію проміжної опори з площею перерізу алюмінієвого кабелю від 50 до 70 мм	1 опора	20,78	24,94
21	Вартість плати за експлуатацію проміжної опори з площею перерізу алюмінієвого кабелю від 90 і більше мм	1 опора	21,65	25,97
22	Вартість плати за експлуатацію проміжної опори з площею перерізу мідного кабелю від 0,75 до 4 мм	1 опора	17,32	20,78
23	Вартість плати за експлуатацію проміжної опори з площею перерізу мідного кабелю від 6 до 16 мм	1 опора	19,05	22,86
24	Вартість плати за експлуатацію проміжної опори з площею перерізу мідного кабелю від 25 до 35 мм	1 опора	19,91	23,9
25	Вартість плати за експлуатацію проміжної опори з площею перерізу мідного кабелю від 50 до 70 мм	1 опора	20,78	24,94
26	Вартість плати за експлуатацію проміжної опори з площею перерізу мідного кабелю від 90 і більше мм	1 опора	21,65	25,97
27	Вартість плати за експлуатацію кутової опори з площею перерізу алюмінієвого кабелю від 2,5 до 6 мм	1 опора	19,91	23,90
28	Вартість плати за експлуатацію кутової опори з площею перерізу алюмінієвого кабелю від 10 до 16 мм	1 опора	21,91	26,29
29	Вартість плати за експлуатацію кутової опори з площею перерізу алюмінієвого кабелю від 25 до 35 мм	1 опора	22,86	27,43
30	Вартість плати за експлуатацію кутової опори з площею перерізу алюмінієвого кабелю від 50 до 70 мм	1 опора	23,90	28,68
31	Вартість плати за експлуатацію кутової опори з площею перерізу алюмінієвого кабелю від 90 і більше мм	1 опора	24,94	29,92
32	Вартість плати за експлуатацію кутової опори з площею перерізу мідного кабелю від 0,75 до 4 мм	1 опора	19,91	23,9
33	Вартість плати за експлуатацію кутової опори з площею перерізу мідного кабелю від 6 до 16 мм	1 опора	21,91	26,29

Продовження Додатку А

34	Вартість плати за експлуатацію кутової опори з площею перерізу мідного кабелю від 25 до 35 мм	1 опора	22,86	27,43
35	Вартість плати за експлуатацію кутової опори з площею перерізу мідного кабелю від 50 до 70 мм	1 опора	23,90	28,68
36	Вартість плати за експлуатацію кутової опори з площею перерізу мідного кабелю від 90 і більше мм	1 опора	24,94	29,92
37	Вартість плати за експлуатацію кінцевої опори з площею перерізу алюмінієвого кабелю від 2,5 до 6 мм	1 опора	19,91	23,90
38	Вартість плати за експлуатацію кінцевої опори з площею перерізу алюмінієвого кабелю від 10 до 16 мм	1 опора	21,91	26,29
39	Вартість плати за експлуатацію кінцевої опори з площею перерізу алюмінієвого кабелю від 25 до 35 мм	1 опора	22,86	27,43
40	Вартість плати за експлуатацію кінцевої опори з площею перерізу алюмінієвого кабелю від 50 до 70 мм	1 опора	23,90	28,68
41	Вартість плати за експлуатацію кінцевої опори з площею перерізу алюмінієвого кабелю від 90 і більше мм	1 опора	24,94	29,92
42	Вартість плати за експлуатацію кінцевої опори з площею перерізу мідного кабелю від 0,75 до 4 мм	1 опора	19,91	23,90
43	Вартість плати за експлуатацію кінцевої опори з площею перерізу мідного кабелю від 6 до 16 мм	1 опора	21,91	26,29
44	Вартість плати за експлуатацію кінцевої опори з площею перерізу мідного кабелю від 25 до 35 мм	1 опора	22,86	27,43
45	Вартість плати за експлуатацію кінцевої опори з площею перерізу мідного кабелю від 50 до 70 мм	1 опора	23,90	28,68
46	Вартість плати за експлуатацію кінцевої опори з площею перерізу мідного кабелю від 90 і більше мм	1 опора	24,94	29,92
47	Вартість експлуатації опор за доступ до елементів інфраструктури об'єктів електроенергетики	1 опора	11,81	14,17

Додаток Б

Додаток 1
до положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25
"Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва"

ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ
суб'єкта малого підприємництва

Підприємство	Дата(рік,місяць,число)	Коди		
ХМЕЛЬНИЦЬКЕ КОМУНАЛЬНЕ ПІДПРИЄМСТВО "МІСЬКСВІТЛО"	за ЄДРПОУ	2018	07	01
Територія ХМЕЛЬНИЦЬКА	за КОАТУУ	21321108		
Організаційно-правова форма господарювання Комунальне підприємство	за КОПФГ	6810100000		
Вид економічної діяльності Розподілення електроенергії	за КВЕД	150		
Середня кількість працівників, осіб 45		35.13		
Одиниця виміру: тис. грн. з одним десятковим знаком				
Адреса, телефон вулиця Чехова, буд. 25, м. ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ, ХМЕЛЬНИЦЬКА обл., 29000		650050		

1.Баланс на 2023 р.

		Форма № 1-м	Код за ДКУД	1801006
Актив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду	
1	2	3	4	
I. Необоротні активи				
Незавершені капітальні інвестиції	1005	2,8	158,6	
Основні засоби	1010	16 711,6	18 254,4	
первісна вартість	1011	22 553,9	24 672,0	
знос	1012	(5 842,3)	(6 417,6)	
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-	
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-	
Інші необоротні активи	1090	-	-	
Усього за розділом I	1095	16 714,4	18 413,0	
II. Оборотні активи				
Запаси	1100	438,8	471,9	
у тому числі готова продукція	1103	-	-	
Поточні біологічні активи	1110	-	-	
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	81,7	71,0	
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	437,8	370,3	
у тому числі з податку на прибуток	1136	44,1	42,3	
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	160,4	164,2	
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-	
Гроші та їх еквіваленти	1165	221,5	154,1	
Витрати майбутніх періодів	1170	10,5	2,3	
Інші оборотні активи	1190	357,8	366,7	
Усього за розділом II	1195	1 708,5	1 600,5	
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-	
Баланс	1300	18 422,9	20 013,5	

Додаток В

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	5 011,1	5 011,1
Додатковий капітал	1410	13 177,2	14 772,8
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	(144,2)	(136,6)
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	18 044,1	19 647,3
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	39,6	13,9
розрахунками з бюджетом	1620	0,1	12,1
у тому числі з податку на прибуток	1621	0,1	0,1
розрахунками зі страхування	1625	-	13,4
розрахунками з оплати праці	1630	3,0	3,0
Доходи майбутніх періодів	1665	122,4	111,1
Інші поточні зобов'язання	1690	213,7	212,7
Усього за розділом III	1695	378,8	366,2
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	18 422,9	20 013,5

2. Звіт про фінансові результати
за II Півріччя

Стаття	Код рядка	Форма № 2-м Код за ДКУД 1801007	
		За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	3 015,2	2 884,3
Інші операційні доходи	2120	4 837,5	4 960,8
Інші доходи	2240	61,8	70,6
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	7 914,5	7 915,7
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(2 689,0)	(2 329,8)
Інші операційні витрати	2180	(5 215,1)	(5 432,5)
Інші витрати	2270	(-)	(-)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(7 904,1)	(7 762,3)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	10,4	153,4
Податок на прибуток	2300	(1,9)	(27,6)
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	8,5	125,8

Керівник

(підпис)

Пекарський Володимир Анатолійович

(ініціали, прізвище)

Головний бухгалтер

(підпис)

Мороз Валентина Володимирівна

(ініціали, прізвище)

Додаток Г

Додаток 1
до положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25
"Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва"

ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ
суб'єкта малого підприємництва

Підприємство	Дата(рік,місяць,число)	Коди		
ХМЕЛЬНИЦЬКЕ КОМУНАЛЬНЕ ПІДПРИЄМСТВО "МІСЬКСВІТЛО"	за ЄДРПОУ	2019	07	01
Територія <u>ХМЕЛЬНИЦЬКА</u>	за КОАТУУ	21321108		
Організаційно-правова форма господарювання <u>Комунальне підприємство</u>	за КОПФГ	6810100000		
Вид економічної діяльності <u>Розподілення електроенергії</u>	за КВЕД	150		
Середня кількість працівників, осіб <u>50</u>		35.13		
Одиниця виміру: <u>тис. грн. з одним десятковим знаком</u>				
Адреса, телефон <u>вулиця Чехова, буд. 25, м. ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ, ХМЕЛЬНИЦЬКА обл., 29000</u>		650050		

1.Баланс на 2024 р.

Актив	Код рядка	Форма № 1-м Код за ДКУД 1801006	
		На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Незавершені капітальні інвестиції	1005	2 773,3	2,8
Основні засоби	1010	18 851,7	16 711,6
первісна вартість	1011	25 911,7	22 553,9
знос	1012	(7 060,0)	(5 842,3)
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	21 625,0	16 714,4
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	561,7	438,8
у тому числі готова продукція	1103	-	-
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	62,9	81,7
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	764,5	437,8
у тому числі з податку на прибуток	1136	44,1	44,1
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	78,8	160,4
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	368,0	221,5
Витрати майбутніх періодів	1170	14,5	10,5
Інші оборотні активи	1190	72,1	357,8
Усього за розділом II	1195	1 922,5	1 708,5
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	23 547,5	18 422,9

Додаток Д

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	5 011,1	5 011,1
Додатковий капітал	1410	15 104,1	15 310,6
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	(229,1)	(476,1)
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	19 886,1	19 845,6
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	62,5	188,9
розрахунками з бюджетом	1620	0,1	34,9
у тому числі з податку на прибуток	1621	0,1	0,1
розрахунками зі страхування	1625	1,5	21,5
розрахунками з оплати праці	1630	5,7	208,9
Доходи майбутніх періодів	1665	99,7	88,4
Інші поточні зобов'язання	1690	428,6	612,3
Усього за розділом III	1695	598,1	1 154,9
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	23 547,5	24 063,8

2. Звіт про фінансові результати
за II Півріччя

Стаття	Код рядка	Форма № 2-м Код за ДКУД 1801007	
		За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	4 152,8	3 015,2
Інші операційні доходи	2120	5 494,1	4 837,5
Інші доходи	2240	65,6	61,8
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	9 712,5	7 914,5
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(3 738,4)	(2 689,0)
Інші операційні витрати	2180	(6 221,1)	(5 215,1)
Інші витрати	2270	(-)	(-)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(9 959,5)	(7 904,1)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	(247,0)	10,4
Податок на прибуток	2300	(23)	(1,9)
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	(247,0)	8,5

Керівник _____ (підпис)
Головний бухгалтер _____ (підпис)

ЕП Пекарський
Володимир
Анатолійович
ЕП Мороз Пекарський Володимир Анатолійович
Валентина (ініціали, прізвище)
Володимирівна
Мороз Валентина Володимирівна
(ініціали, прізвище)